



COMISIA EUROPEANĂ
SECRETARIATUL GENERAL

Bruxelles,
SG-Greffe(2015)D/

REPREZENTANȚA PERMANENTĂ
A ROMÂNIEI PE LÂNGĂ
UNIUNEA EUROPEANĂ
Rue Montoyer, 12
1000 BRUXELLES
BELGIQUE

Obiect: Scrisoare de punere în întârziere – Încălcarea nr. 2015/4036

Secretariatul General vă adresează rugămintea de a transmite Ministerului Afacerilor Externe scrisoarea anexată.

Pentru Secretarul General,

Germán MERINERO CORTES

Anexă C(2015) 3326 final

RO



COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 28.5.2015

2015/4036
C(2015) 3326 final

Stimate Domnule Ministru,

Aș dori să vă atrag atenția asupra încălcării sistemice a Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei¹ (denumită în continuare „Directiva 2000/60/CE” sau „Directiva-cadru privind apa”), a Articolului 4(3) din Tratatul privind Uniunea Europeană și a Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună floră sălbatică (denumită în continuare „Directiva 92/43/CEE” sau „Directiva Habitate”) în procesul de autorizare a microhidrocentralelor din România, după cum este expus în cele ce urmează:

I. Situația de fapt și procedura

Plângeri

Comisia a primit mai multe plângeri cu privire la autorizarea și construirea pe scară largă a microhidrocentralelor pe cursurile de apă montane în România, printre altele în situl Natura 2000 ROSCI0122 Munții Făgăraș, ROSCI0087 Grădiștea Muncelului-Ciclovina, ROSCI0126 Munții Țarcu. Se susține că aceste proiecte ar încălca cerințele Directivei 2000/60/CE și, în cazul unora dintre acestea, că nu s-ar fi îndeplinit cerințele de la articolul 6 alineatele (2) și (3) din Directiva 92/43/CEE.

¹ JO L 327, p. 1.

Bogdan AURESCU
Ministrul Afacerilor Externe
Aleea Alexandru 31, Sector 1
RO-011822-BUCUREȘTI

Selectare a proiectelor cu scopul de a ilustra încălcarea sistemică necorespunzătoare a Directivei 2000/60/CE

Pentru a investiga plângerile, Comisia a deschis dosarul EU Pilot 3390/12/ENVI. La data de 26.4.2012, Comisia a trimis o primă cerere de informații, la 6.11.2012 a formulat o a doua cerere de clarificări, iar la 12.11.2013 o a treia cerere.

Prin prima cerere EU Pilot din 26.4.2012 (denumită în continuare, de asemenea, prima cerere de informații), s-au solicitat informații cu privire la „autorizarea masivă a microhidrocentralelor care utilizează cursuri de apă montane”. Totodată, Comisia a solicitat o listă a cererilor și a autorizațiilor emise, precum și detalii cu privire la locație, starea cursurilor de apă aferente, măsurile luate pentru a garanta nedeteriorarea stării corpurilor de apă aferente, precum și cu privire la aplicarea articolului 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60/CE.

Conform datelor furnizate de autoritățile române la data de 21.8.2012 (la care se face referire în continuare drept primul răspuns), ca răspuns la prima cerere de informații, s-au prevăzut, aprobat sau executat 425 de proiecte de microhidrocentrale, din care 210 sunt deja construite și exploatate. Din aceste 210 proiecte, 152 au fost autorizate și date în exploatare înainte de 1990.

În cadrul aceluiași prim răspuns, România a prezentat un tabel în care sunt precizate cererile și autorizațiile acordate, precum și localizarea proiectelor. Autoritățile au explicat că în urma evaluării stării corpurilor de apă relevante nu s-a identificat o deteriorare a corpurilor de apă aferente și nici o deteriorare care ar putea fi atribuită proiectelor. Au fost descrise măsuri de reducere a riscurilor generice. România a precizat că articolul 4 alineatul (7) din directivă nu prezenta relevanță, în condițiile în care autoritățile au considerat că niciunul dintre aceste proiecte nu ar avea un impact semnificativ asupra stării corpurilor de apă aferente.

La data de 6.11.2012, Comisia a solicitat informații suplimentare (la care în continuare se face trimitere și drept a doua solicitare de informații) și a invitat autoritățile române să explice și să justifice mai detaliat în ce fel metodele de evaluare a stării ecologice a corpurilor de apă aferente erau conforme cu cerințele Directivei 2000/60/CE, motivele pentru care modificările aduse la proiecte nu ar putea în niciun caz să ducă la o deteriorare a acestui statut și măsurile care au fost planificate pentru a se asigura conformitatea cu articolul 4 din Directiva 2000/60/CE, cu accent în special pe proiectele derulate pe râurile Capra, Buda și Otic (punctele 1-4 din tabelul din anexa 1 la prezenta scrisoare de punere în întârziere).

În răspunsul primit la 20.12.2012 (la care în continuare se face trimitere și drept al doilea răspuns), România a prezentat explicații cu privire la evoluția sistemelor sale de monitorizare și evaluare utilizate pentru a evalua corpurile de apă ale râurilor Capra, Buda și Otic. Aceasta a afirmat din nou că nu s-a identificat o deteriorare a stării corpurilor de apă care ar putea fi corelată cu proiectele și că articolul 4 alineatul (7) nu se aplica în această situație.

În fine, la 12.11.2013, Comisia a solicitat o actualizare a listei proiectelor recente în zonele Natura 2000 (la care în continuare se face trimitere și drept a treia solicitare de informații), care să includă și proiectele din afara sitului, dar situate pe aceleași cursuri de apă, precum și copii ale avizelor de gospodărire a apelor emise. Aceste informații au fost furnizate de România la 13.12.2013 (la care în continuare se face trimitere și drept al treilea răspuns), fiind menționate 29 de proiecte. Două dintre proiecte sunt din perioada anterioară aderării, iar Comisia nu le mai include în tabelul din anexa 1 (numerotarea este păstrată în scopul de a asigura o continuitate a referințelor utilizate).

Anexa 1 la prezenta scrisoare de punere în întârziere compilează datele obținute de Comisie cu datele comunicate de autorități la 13.12.2013 și la 21.8.2012.

Între timp s-au primit informații suplimentare din partea ONG-urilor. Una dintre organizațiile neguvernamentale care a formulat plângeri a transmis, printre altele, studii privind impactul negativ asupra populațiilor de pești al digurilor create pe cursurile apelor de munte, privind modificările la starea ecologică a râului Vistișoara și, în ceea ce privește proiectul Dejani-Lupșa, o descriere tehnică a proiectului și elemente care indică o posibilă încălcare a articolului 4 alineatul (7). De asemenea, s-au transmis numeroase fotografii² ale unor diferite situri care prezintă modificări semnificative ale râurilor, în principal în cursul etapei de construcție.

Comisia se referă în special la 27 de proiecte din cadrul sitului Natura 2000 menționate anterior pentru care s-au emis autorizații începând cu 2008³ sau care se află încă în faza de autorizare. Pe lângă acestea, Comisia face trimitere, de asemenea, la mai multe alte proiecte care au făcut obiectul a două plângeri primite ulterior: cu privire la râul Taia, județul Hunedoara (în ROSCI 0087 Grădiștea Muncelului-Ciclovină) și respectiv, cu privire la râurile Cunțu, Craiu, Sebeșel, bazinul hidrografic Sebeș și râul Râmna (situl Natura 2000 ROSCI01026 Munții Țarcu)⁴.

Scopul listei din anexa 1 este de a ilustra o încălcare sistematică a autorităților române în ceea ce privește aplicarea cerințelor prevăzute în Directiva 2000/60/CE.

În paralel cu discuțiile purtate în urma primirii plângerilor, în cadrul EU Pilot, punerea în aplicare a Directivei 2000/60/CE a făcut obiectul unei evaluări de către Comisie în cazul tuturor statelor membre. Rezultatul evaluării, atât la nivel european, cât și la nivelul statelor membre a fost publicat în noiembrie 2012⁵. Evaluarea a fost urmată de reuniuni bilaterale cu toate statele membre. La 9 iulie 2013, a avut loc la Bruxelles o reuniune cu autoritățile române. Cu ocazia acestei reuniuni, Comisia a luat notă de progresele realizate și de aspectele

² Anexa 6 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

³ A se vedea tabelul din anexa 1 care compilează datele obținute de Comisie cu datele comunicate de autorități la 13.12.2013 și la 21.8.2012 (anexa 2).

⁴ De asemenea enumerate în anexa 1.

⁵ http://ec.europa.eu/environment/archives/water/implrep2007/index_en.htm

în privința cărora autoritățile române s-au angajat să remedieze lipsurile până la începutul celui de al 2-lea ciclu al planului de gestionare a districtului hidrografic (2016-2021). Cu toate acestea, în cadrul acestor schimburi, Comisia a subliniat faptul că **România nu a instituit încă un sistem de monitorizare și evaluare pe deplin conform cu privire la starea ecologică a corpurilor de apă, conform prevederilor directivei.**

2. Cadrul juridic

2.1. Directiva 2000/60/CE

Considerente:

„(25) Se impune elaborarea de definiții comune pentru starea apei din punct de vedere al calității și, dacă este relevant pentru protecția mediului, din punct de vedere al cantității. Obiectivele ecologice trebuie stabilite astfel încât să se asigure obținerea unei stări bune a apelor de suprafață și a apelor subterane în întreaga Comunitate și să se evite deteriorarea stării apelor la nivel comunitar.”

„(32) Pot exista motive pentru exceptarea de la cerința de a preveni continuarea deteriorării sau de a obține o stare bună în condiții specifice, dacă nerespectarea acestei cerințe este rezultatul unor împrejurări neprevăzute sau excepționale, în special inundații sau perioade de secetă sau, din motive de interes public superior, al unor noi modificări în ceea ce privește caracteristicile fizice ale unui corp de apă de suprafață sau al unor modificări ale nivelurilor acviferelor subterane, cu condiția adoptării tuturor măsurilor realizabile necesare atenuării impactului negativ asupra stării acviferului respectiv.”

Articolul 1 din directivă prevede:

„Obiectul prezentei directive este de a stabili un cadru pentru protecția apelor interioare de suprafață, a apelor de tranziție, a apelor de coastă și a apelor subterane, urmărind:

(a) prevenirea deteriorărilor ulterioare, conservarea și îmbunătățirea stării ecosistemelor acvatice și, în ceea ce privește necesitățile de apă ale acestora, a ecosistemelor terestre și a zonelor umede care depind în mod direct de ecosistemele acvatice;”

Articolul 2 din directivă definește următorii termeni:

1. „ape de suprafață” înseamnă apele interioare, cu excepția apelor subterane; apele de tranziție și apele de coastă și, în ceea ce privește starea chimică, apele teritoriale;

10. „corp de apă de suprafață” înseamnă o parte distinctă și semnificativă a unei ape de suprafață, cum ar fi un lac, un rezervor, un curent de apă, un râu sau un canal, o parte a unui curent de apă, râu sau canal, o apă de tranziție sau un segment din apele de coastă;

17. „starea unei ape de suprafață” este expresia generală a stării unui corp de apă de suprafață, determinată pe baza celei mai nefavorabile valori a stării sale ecologice și chimice;
18. „starea bună a unei ape de suprafață” înseamnă starea unui corp de apă de suprafață, atunci când atât starea sa ecologică, cât și cea chimică sunt cel puțin „bune”;
19. „starea unei ape subterane” este expresia generală a stării unui corp de apă subterană, determinată pe baza celei mai nefavorabile valori a stării sale cantitative și chimice;
20. „starea bună a unei ape subterane” înseamnă starea unui corp de apă subterană, atunci când atât starea sa cantitativă, cât și cea chimică sunt cel puțin „bune”;
21. „stare ecologică” este expresia calității structurii și a funcționării ecosistemelor acvatice asociate apelor de suprafață, clasificată în conformitate cu anexa V;
22. „stare ecologică bună” este starea unui corp de apă de suprafață, clasificată astfel în conformitate cu anexa V;
23. „potențial ecologic bun” este starea unui corp de apă puternic modificat sau a unui corp de apă artificial, clasificate astfel în conformitate cu dispozițiile aplicabile din anexa V;
24. „stare chimică bună a unei ape de suprafață” înseamnă starea chimică necesară pentru a atinge obiectivele de mediu stabilite în articolul 4 alineatul (1) litera (a) pentru apele de suprafață, și anume starea chimică a unui corp de apă de suprafață în cazul căreia valorile concentrațiilor de poluanți nu depășesc standardele de calitate a mediului stabilite în anexa IX și în aplicarea articolului 16 alineatul (7), precum și în cadrul altor texte legislative comunitare aplicabile care stabilesc standarde de calitate a mediului la nivel comunitar;
25. „stare chimică bună a unei ape subterane” este starea chimică a unui corp de apă subterană care îndeplinește toate condițiile prevăzute în tabelul 2.3.2 din anexa V;
26. „stare cantitativă” reprezintă gradul în care un corp de apă subterană este afectat de captările directe și indirecte;
27. „resursă disponibilă de apă subterană” înseamnă rata medie anuală pe termen lung de realimentare a corpului de apă subterană minus rata anuală pe termen lung a debitului necesară pentru a atinge obiectivele de calitate ecologică a apelor de suprafață asociate stabilite în articolul 4 pentru a evita orice diminuare semnificativă a stării ecologice a acestor ape și pentru a evita orice deteriorare adusă ecosistemelor terestre asociate;
28. „stare cantitativă bună” este starea definită în tabelul 2.1.2 din anexa V;

Articolul 4 prevede:

„1. La punerea în aplicare a programelor de măsuri prevăzute în planul de gestionare a districtului hidrografic:

(a) în ceea ce privește apele de suprafață

(i) statele membre pun în aplicare măsurile necesare pentru a **preveni deteriorarea** stării tuturor **corpurilor de apă de suprafață**, sub rezerva aplicării alineatelor (6) și (7) și fără a aduce atingere alineatului (8);

(ii) statele membre **protejează, îmbunătățesc și refac** toate corpurile de apă de suprafață, sub rezerva aplicării punctului (iii) în ceea ce privește corpurile de apă artificiale și corpurile de apă puternic modificate cu scopul de a obține o stare bună a apelor de suprafață în termen de cel mult 15 ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în **anexa V**, sub rezerva aplicării prelungirilor determinate în conformitate cu alineatul (4) și a aplicării alineatelor (5), (6) și (7), fără a aduce atingere alineatului (8);

[...]

7. Statele membre nu încalcă dispozițiile prezentei directive în cazul în care:

- nu reușesc să obțină o stare bună a apelor subterane, o stare ecologică bună sau, acolo unde este cazul, un potențial ecologic bun sau nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de suprafață sau subterană ca urmare a unor noi modificări ale caracteristicilor fizice ale corpului de apă de suprafață sau a schimbării nivelului corpurilor de apă subterană sau

- nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de la foarte bună la bună, ca urmare a desfășurării unor noi activități de dezvoltare umană durabilă

și sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) sunt luate toate măsurile practice pentru a atenua impactul negativ asupra stării corpului de apă;

(b) motivele pentru modificările sau schimbările respective sunt indicate și motivate explicit în planul de gestionare a districtului hidrografic, solicitat în temeiul articolului 13, iar obiectivele sunt revizuite la fiecare șase ani;

(c) motivele care stau la baza acestor modificări sau schimbări sunt de interes public major și/sau beneficiile pe care realizarea obiectivelor enunțate la alineatul (1) le aduce mediului și societății sunt mai mici decât beneficiile noilor modificări sau schimbări pentru sănătatea umană, menținerea securității umane sau pentru dezvoltarea durabilă și

(d) din motive de fezabilitate tehnică sau de costuri disproporționate, obiectivele benefice urmărite prin modificările sau schimbările aduse corpului de apă nu pot fi realizate prin alte mijloace care să constituie o opțiune mult mai bună din punct de vedere ecologic.

8. La aplicarea alineatelor (3), (4), (5), (6) și (7), statele membre se asigură că aplicarea nu împiedică sau nu compromite realizarea obiectivelor prezentei directive în cazul altor corpuri de apă din același district hidrografic și este în conformitate cu punerea în aplicare a altor dispoziții legale comunitare în materie de mediu.

9. Se impune luarea de măsuri pentru ca aplicarea noilor dispoziții, inclusiv aplicarea alineatelor (3), (4), (5), (6) și (7), să garanteze cel puțin același nivel de protecție ca și în cazul legislației comunitare în vigoare.”

Articolul 5 privind caracteristicile districtelor hidrografice, analiza impactului activităților umane asupra mediului și analiza economică a utilizării apei prevede:

„1. Fiecare stat membru trebuie să se asigure de faptul că pentru fiecare district hidrografic sau pentru porțiunea unui district hidrografic internațional care se află pe teritoriul său se efectuează:

- o analiză a caracteristicilor acesteia;
- o analiză a impactului activităților umane asupra stării apelor de suprafață și a apelor subterane, și
- o analiză economică a utilizării apei;

în conformitate cu specificațiile tehnice enunțate în anexele II și III și că acestea sunt finalizate în termen de cel mult patru ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive.

2. Analizele și revizuirile menționate la alineatul (1) sunt revizuite și, dacă este necesar, actualizate în termen de cel mult 13 ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive și, ulterior, la fiecare șase ani.”

Articolul 8 privind monitorizarea stării apelor de suprafață, a apelor subterane și a zonelor protejate prevede:

„1. Statele membre asigură elaborarea de programe de monitorizare a stării apelor, cu scopul de a obține o viziune coerentă și completă asupra stării apelor din cadrul fiecărui district hidrografic:

- în cazul apelor de suprafață, aceste programe se referă la:

(i) volumul și nivelul sau rata debitului, în măsura în care acesta prezintă importanță pentru starea ecologică și chimică, și potențialul ecologic și

(ii) starea ecologică și chimică și potențialul ecologic;

[...]

2. Aceste programe devin operaționale în termen de cel mult șase ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive, cu excepția cazului în care legislația corespunzătoare conține dispoziții contrare. Monitorizarea respectivă se efectuează în conformitate cu cerințele stabilite în anexa V.

3. Specificațiile tehnice și metodele standardizate de analiză și monitorizare a stării apelor se stabilesc în conformitate cu procedura descrisă la articolul 21.”

Articolul 11 din directivă conține prevederi privind programele de măsuri:

„2. Fiecare program de măsuri include măsurile «de bază» indicate la alineatul (3) și, dacă este necesar, măsuri «suplimentare».

3. Măsurile «de bază» constituie cerințele minime care trebuie respectate și includ:

(a) măsurile necesare pentru aplicarea legislației comunitare privind protecția apei, inclusiv măsurile necesare în cadrul legislației menționate la articolul 10 și în partea A din anexa VI;

Printre actele legislative menționate în partea A din anexa VI, se poate menționa Directiva EIM (Directiva privind evaluarea impactului asupra mediului) (la punctul V)”.

Articolul 13 alineatul (6) din Directiva 2000/60 prevede:

„6. Planurile de gestionare a districtului hidrografic sunt publicate în termen de cel mult nouă ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive.”

Anexa V prezintă elemente calitative pentru clasificarea stării ecologice

1. STAREA APELOR DE SUPRAFAȚĂ

1.1. Elemente calitative pentru clasificarea stării ecologice

1.1.1. Râuri

Parametri biologici

Compoziția și abundența florei acvatice

Compoziția și abundența faunei bentonice nevertebrate

Compoziția, abundența și structura pe vârste a faunei piscicole

Parametri hidromorfologici care susțin parametrii biologici

Regim hidrologic:

cantitatea și dinamica debitului

legături cu corpurile de apă subterană

Continuitatea râului

Condiții morfologice

variații în adâncimea și deschiderea râului

structura și substratul patului râului

structura zonei riverane

Parametri chimici și fizico-chimici care susțin parametrii biologici

Parametri generali

Condiții termice

Condiții de oxigenare

Salinitate

Nivel de acidifiere

Concentrațiile nutrienților

Poluanți specifici

Poluarea cu toate substanțele prioritare identificate ca fiind evacuate în corpul de apă
Poluarea cu alte substanțe identificate ca fiind evacuate în cantități importante în corpul de apă

Jurisprudență

În cauza C-43/10, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat:

„57 **Cu toate acestea, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cursul termenului de transpunere a unei directive, statele membre destinate ale acesteia trebuie să se abțină de la adoptarea unor dispoziții de natură să compromită în mod grav realizarea rezultatului impus prin această directivă. O astfel de obligație de abținere impusă tuturor autorităților naționale trebuie interpretată în sensul că se referă la adoptarea oricărei măsuri, generale și specifice, care poate avea un astfel de efect negativ** (a se vedea Hotărârea Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Rec., 1997, p. I-7411, punctul 45 și cauzele conexe C-165/09 - C-167/09, Stichting Natuur en Milieu și alții, Rep., 2011, p. I-4599, punctul 78 și jurisprudența citată).

(..)

60 Astfel, chiar înainte de 22 decembrie 2009, data expirării termenului acordat, în temeiul articolului 13 alineatul (6) din Directiva 2000/60, statelor membre pentru publicarea planurilor de gestionare a districtelor hidrografice, acestea trebuiau să se abțină de la adoptarea unor dispoziții de natură să compromită în mod grav realizarea rezultatului impus prin articolul 4 din această directivă.

61 În special, în ceea ce privește **obiectivele de mediu prevăzute la articolul 4 din Directiva 2000/60, trebuie subliniat că, în temeiul alineatului (1) litera (a) punctul (ii) al acestui articol, statele membre „protejează, îmbunătățesc și refac toate corpurile de apă de suprafață, [...] cu scopul de a obține o stare bună a apelor de suprafață în termen de cel mult 15 ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în anexa V, sub rezerva aplicării prelungirilor determinate în conformitate cu alineatul (4) și a aplicării alineatelor (5), (6) și (7), fără a aduce atingere alineatului (8)”**.

62 **Cu unele rezerve, realizarea unui astfel de obiectiv nu poate fi compromisă de o măsură națională, chiar dacă aceasta a fost adoptată anterior datei de 22 decembrie 2009.**

(...)

65 **În ceea ce privește un astfel de proiect, criteriile și condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60 pot fi, în esență, aplicate prin analogie și, dacă este cazul, mutatis mutandis, ca restricții maxime ale proiectului.”**

2.2. Directiva 92/43/CEE

Articolul 6 alineatele (2) și (3) din directivă prevede:

Articolul 6

2. Statele membre iau măsurile necesare pentru a evita, pe teritoriul ariilor speciale de conservare, deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și perturbarea speciilor pentru care au fost desemnate respectivele arii, în măsura în care perturbările respective ar putea fi relevante în sensul obiectivelor prezentei directive.

3. Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, per se sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, trebuie supus unei evaluări corespunzătoare a efectelor potențiale asupra sitului, în funcție de obiectivele de conservare ale acestuia din urmă. În funcție de concluziile evaluării respective și în conformitate cu dispozițiile alineatului (4), autoritățile naționale competente aprobă planul sau proiectul doar după ce au constatat că nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv și, după caz, după ce au consultat opinia publică.

Regimul juridic aplicabil în virtutea dreptului UE, cu privire la desemnarea SIC:

"În temeiul articolului 4 alineatul (5) din directivă, regimul de protecție a ariilor speciale de conservare, prevăzut la articolul 6 alineatele (2), (3) și (4) se aplică unui sit odată ce a fost înscris, în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) al treilea paragraf, pe lista siturilor selectate ca situri de importanță comunitară, adoptată de Comisie în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 21".

În ceea ce privește siturile care nu sunt încă desemnate SCI, dar sunt eligibile, fiind identificate și propuse pe listele naționale transmise Comisiei (cunoscute și sub numele de SCI propuse), în cauzele C-117/03 și C-244/05 Curtea a statuat următoarele:

În cauza C-117/03 (denumită în continuare "**cauza Dragaggi**"), Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat:

"29 Este evident, așadar, că în cazul siturilor eligibile a fi identificate drept situri de importanță comunitară, care figurează pe listele naționale transmise Comisiei și care pot include, în special, situri care găzduiesc tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare, **statele membre au, în temeiul acestei directive, obligația de a adopta măsuri de protecție adecvate în vederea protejării interesului ecologic respectiv.**"

În cauza C- 244/05 (denumită în continuare „**cauza Bund Naturschutz**”, Curtea de Justiție a statuat:

"46 Prin urmare, statele membre nu pot autoriza intervenții care pot prezenta riscul de a compromite în mod semnificativ caracteristicile ecologice ale unui sit, astfel cum sunt definite de acele criterii. Acest lucru este relevant mai ales în cazul în care o intervenție

presupune riscul de a reduce semnificativ aria sitului sau riscul de a duce la dispariția speciilor prioritare prezente pe sit, sau, în fine, riscul de distrugere a sitului sau a caracteristicilor sale reprezentative."

3. Evaluare juridică

3.1. Încălcarea Directivei 2000/60/CE

Conform articolului 4 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/60/CE, statele membre au obligația de a pune în aplicare măsurile necesare pentru a preveni deteriorarea stării tuturor corpurilor de apă de suprafață. Totodată, statele membre au obligația [articolul 4 alineatul (1) litera (a) punctul (ii)], sub rezerva aplicării dispozițiilor specifice privind corpurile de apă artificiale și puternic modificate, de a proteja, a îmbunătăți și a reface toate corpurile de apă de suprafață cu scopul de a obține o stare bună a apelor de suprafață, într-un anumit termen. În ceea ce privește apele de suprafață, termenul este anul 2015.

Clasificarea stării ecologice și identificarea unei eventuale deteriorări a acestei stări este un proces amplu. Starea bună a unui corp de apă este definită la articolul 2 alineatele (17) - (28) din Directiva 2000/60/CE. Aceste dispoziții și articolul 4 alineatul (1) din directivă fac trimitere la anexa V. Aceasta prezintă metodologia de clasificare a stării ecologice și prevede definiții normative ale claselor de stări pentru fiecare element calitativ. Aceste elemente calitative constituie criteriile de utilizat pentru stabilirea stării ecologice a corpului de apă.

La punctul 1.1. din anexa V sunt enumerate elementele calitative pentru clasificarea stării ecologice. Cu titlu ilustrativ, în cazul râurilor, la punctul 1.1.1. din anexa V sunt prezentate următoarele elemente calitative care trebuie evaluate:

Parametri biologici

Compoziția și abundența florei acvatice: compoziția și abundența faunei bentonice nevertebrate, compoziția, abundența și structura pe vârste a faunei piscicole.

Parametri hidromorfologici care susțin parametrii biologici: regim hidrologic, cantitatea și dinamica debitului, legături cu corpurile de apă subterană, continuitatea râului.

Condiții morfologice: variații în adâncimea și deschiderea râului, structura și substratul patului râului, structura zonei riverane.

Parametri chimici și fizico-chimici care susțin parametrii biologici.

Parametri generali: Condiții termice, condiții de oxigenare, salinitate, nivel de acidifiere, concentrațiile nutrienților, poluanți specifici, poluarea cu toate substanțele prioritare identificate ca fiind evacuate în corpul de apă, poluarea cu alte substanțe identificate ca fiind evacuate în cantități importante în corpul de apă.

În ceea ce privește elementele calitative biologice, trebuie avute în vedere macronevertebratele, flora acvatică și fauna piscicolă. Elementele fizico-chimice (de susținere) se referă la condițiile termice, nutrienți, oxigenare, salinitate, acidifiere, poluanți specifici bazinelor hidrografice, în timp ce elementele hidromorfologice (de susținere) se referă la regimul hidrologic, continuitatea râului, regimul mării, structura și substratul patului corpului de apă și a zonei riverane.

În conformitate cu anexa V punctul 1.4.2. (i) „**clasificarea stării ecologice** a corpurilor de apă **este reprezentată de cea mai mică valoare** a rezultatelor controalelor biologice și fizico-chimice pentru **elementele calitative relevante**”. Acesta este denumit, de asemenea, principiul celei mai defavorabile situații. Astfel, chiar dacă majoritatea elementelor calitative ar sugera o stare bună, starea corpului de apă în ansamblu trebuie să fie clasificată drept mediocră atunci când unul sau mai multe elemente calitative indică o stare mediocră. Acest lucru este justificat de faptul că diferitele elemente calitative răspund la diferite presiuni.

Prin urmare, starea unui corp de apă se stabilește prin evaluarea tuturor elementelor calitative relevante. Categoria cu nivelul cel mai scăzut în care se încadrează unul sau mai multe dintre aceste elemente determină statutul categoriei corpului de apă.

Prin urmare, anexa V este relevantă, de asemenea, atunci când se stabilește dacă o nouă modificare (cum ar fi proiectele în cauză) va duce la deteriorarea stării corpului de apă. În condițiile în care „clasificarea stării ecologice a corpurilor de apă este reprezentată de cea mai mică valoare a rezultatelor controalelor biologice și fizico-chimice pentru elementele calitative relevante”, atunci când se evaluează deteriorarea trebuie să se țină seama de toate **elementele calitative relevante**, indiferent de starea generală, care se stabilește în baza principiului celei mai defavorabile situații.

Între Comisie și autoritățile române au avut loc mai multe schimburi de informații cu privire la conformitatea multiplelor proiecte hidroenergetice aprobate (denumite în continuare MHC) cu cerințele Directivei 2000/60/CE legate de nedeteriorarea stării ecologice a corpurilor de apă. În cadrul acestui dialog s-a analizat dacă proiectele au dus sau nu la deteriorarea stării corpurilor de apă și dacă autoritățile române erau îndreptățite să susțină că nu a survenit o deteriorare ca urmare a proiectelor și că nu era necesar să se aplice articolul 4 alineatul (7) din directivă. În acest sens, astfel cum s-a menționat mai sus, autoritățile române și-au menținut poziția, pe care au expus-o în răspunsurile lor succesive în cadrul sistemului „EU pilot”⁶, că aceste proiecte nu au un impact semnificativ asupra stării corpurilor de apă aferente și că, prin urmare, nu era necesar să se aplice articolul 4 alineatul (7) din directivă. Unele dintre aceste MHC au fost deja construite.

Cu toate acestea, în prezenta scrisoare de punere în întârziere, Comisia susține că modul în care autoritățile au **evaluat** impactul construirii MHC asupra corpurilor de apă de suprafață aferente atunci când au emis avizele pentru diferite proiecte, în cea mai mare parte începând

⁶ 21.8.2012, 20.12.2012 și 13.12.2013.

cu anul 2008, era eronat în mod fundamental și că aceasta duce la nerespectarea sistematică de către autorități a articolului 4 din directivă.

Comisia consideră, conform explicațiilor prezentate în continuare, că autoritățile române au încălcat obligațiile care derivă din articolul 4 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/60/CE (astfel cum a fost interpretat în cauza C-43/10), întrucât:

(A) **metodologia** care a fost **aplicată în mod sistematic în procesul de evaluare** a impactului MHC asupra stării corpurilor de apă aferente în momentul autorizării proiectelor hidroenergetice era **incompletă**, dat fiind că proiectele erau evaluate fără a se lua în considerare toate elementele anexei V;

(B) prin natura lor, proiectele sunt **susceptibile să ducă la deteriorarea** stării ecologice a corpurilor de apă aferente;

(C) și, ca urmare a celor menționate anterior, autoritățile nu și-au respectat obligațiile ce derivă din **articolul 4 alineatul (7)** din directivă, întrucât, după data de 22 decembrie 2009, autorizațiile pentru proiectele susceptibile să conducă la deteriorarea corpurilor de apă aferente au fost emise fără a se verifica îndeplinirea condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (7) sau, în cazul emiterii autorizațiilor înainte de data respectivă, fără a se aplica aceste condiții în mod analog⁷, așa cum prevede articolul 4 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), în urma hotărârii Curții în cauza C-43/10.

Ca o remarcă generală, Comisia admite faptul că statele membre au libertatea de a integra evaluările prevăzute la articolul 4 din directivă în alte proceduri. În România, proiectele în cauză au fost incluse în procedura națională de evaluare a impactului asupra mediului⁸, dar acestea au făcut, de asemenea, obiectul unui aviz de gospodărire a apelor distinct emis de administrația de apă competentă. Indiferent dacă la nivel național sunt integrate sau nu mai multe evaluări, este clar că evaluările impactului asupra corpurilor de apă trebuie să respecte pe deplin cerințele care rezultă din articolul 4 din directivă.

A. Încălcarea Directivei APĂ datorată unei evaluări insuficiente a impactului MHC asupra corpurilor de apă aferente prin aplicarea sistematică a unei metodologii incomplete în ceea ce privește proiectele autorizate înainte de 22 decembrie 2009 și a Directivei APĂ și articolului 4 alineatul (3) TUE interpretate în cauza C-43/10 în ceea ce privește proiectele autorizate înainte de această dată

În contextul cazului EU Pilot, România a explicat modul în care au evoluat sistemele sale de monitorizare și de evaluare și a prezentat informații cu privire la metodologia utilizată pentru a evalua corpurile de apă în general, incluzând mai multe detalii în ceea ce privește râurile Capra, Buda și Otic, pentru a susține concluzia privind nedeteriorarea stării acestora. În răspunsurile sale, România a sugerat că nu a evaluat (sau mai degrabă nu a putut să evalueze)

⁷ Conform explicațiilor Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-43/10, punctele 65-67.

⁸ În temeiul Directivei 2011/92/UE.

starea corpurilor de apă pe baza tuturor criteriilor pertinente din anexa V la directivă din cauza lipsei de informații cu privire la aceste criterii (din cauza lipsei datelor de monitorizare). Cu toate acestea, România a explicat, de asemenea, că, în pofida lipsei datelor de monitorizare în trecut, evaluările (ex post/actuale) ale stării acestor corpuri de apă de suprafață nu indică deocamdată nicio deteriorare sau, în cazurile în care s-a constatat o deteriorare a anumitor corpuri de apă, aceasta nu poate fi corelată cu executarea proiectelor ca atare, inclusiv cu exploatarea centralelor. În consecință, autoritățile române consideră că au respectat obligațiile care le revin în temeiul articolului 4 alineatul (1) pentru a preveni deteriorarea.

În opinia Comisiei, răspunsurile primite de la autorități **demonstrează** mai degrabă o **deficiență sistematică în evaluarea eventualelor deteriorări** care pot apărea ca o consecință a MHC autorizate, având în vedere că evaluările s-au desfășurat într-o manieră incompletă:

Conform articolului 4 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva-cadru privind apa, statele membre au obligația de a pune în aplicare măsurile necesare pentru a preveni deteriorarea stării tuturor corpurilor de apă de suprafață.

Așa cum s-a precizat mai sus, starea bună a unui corp de apă este definită la articolul 2 alineatele (17) - (28) din Directiva-cadru privind apa. Aceste dispoziții și articolul 4 alineatul (1) din directivă fac trimitere la anexa V. Aceasta prezintă metodologia de stabilire a stării și prevede definiții normative ale claselor de stări pentru fiecare element calitativ. Aceste elemente calitative constituie criteriile de utilizat pentru stabilirea stării corpului de apă. Directiva prevede, de asemenea, că, pentru a stabili starea corpului de apă trebuie să se folosească toate aceste elemente și nu permite selectarea doar a unora dintre aceste elemente (nu este un sistem care oferă posibilitatea de a alege). La punctul 1.1. din anexa V sunt enumerate elementele calitative pentru clasificarea stării ecologice. În cazul râurilor, precum cele vizate în speță, acestea sunt enumerate la punctul 1.1.1 din anexa V.

Cu toate acestea, din răspunsurile furnizate de România rezultă că nu s-au utilizat toate elementele calitative listate în anexa V în evaluările proiectelor înainte ca acestea să fi fost autorizate, așa cum se va descrie în continuare. Rezultatele oricărei evaluări care nu ia în considerare toate criteriile pertinente din anexa V la directivă sunt implicit eronate și nu pot sta la baza concluziei privind lipsa deteriorării.

Așadar, ca răspuns la prima cerere de informații a Comisiei, autoritățile române au explicat modul în care au verificat că proiectele nu vor deteriora corpurile de apă aferente, însă s-au referit doar la rezultatele pe 2007 și 2011 ale monitorizării stării ecologice a corpurilor de apă aferente. În răspuns se indica, fără a se menționa în mod clar corpurile de apă vizate și fără a se furniza cifre detaliate la nivelul elementelor calitative ale stării ecologice pentru corpurile de apă aferente, că prin compararea acestor 2 perioade s-a identificat o deteriorare numai în cazul a 7 corpuri de apă pe care s-au executat proiecte și că deteriorarea era legată de elemente fizico-chimice care nu erau afectate de acest tip de proiect sau de elemente

calitative biologice suplimentare care au fost evaluate în 2011, dar nu în 2007, cum ar fi fitobentos și peștii⁹.

Cu toate acestea, puținele detalii prezentate în răspuns privind aceste corpuri de apă nu pot sta la baza concluziei autorităților potrivit căreia deteriorarea acestor elemente calitative nu este cauzată de impactul acestor proiecte.

De asemenea, este logic că reducerea clasificării stării corpurilor de apă în 2011 ca urmare a monitorizării unui element calitativ care nu a fost monitorizat în 2007 nu poate sta la baza concluziei că deteriorarea nu este consecința unui proiect pus în aplicare între acești ani¹⁰. Acest lucru este valabil în special pentru elementul calitativ biologic „pești”, care este deosebit de sensibil la modificarea continuității râului¹¹, unul dintre cele mai frecvente efecte ale MHC [aceste efecte sunt prezentate pe larg în secțiunea următoare a prezentei scrisori de punere în întârziere – (B)].

De asemenea, din al doilea răspuns al autorităților române rezultă că, în ceea ce privește corpurile de apă „Argeș: Sector izvor” și „Buda și afluenții” în cazul cărora proiectele au fost executate mai recent, mai multe elemente calitative prevăzute în anexa V la Directiva-cadru privind apa (pești, macrofite și continuitatea râului) care sunt sensibile la modificările provocate de obicei de proiectele hidroenergetice nu au fost încă luate în considerare în evaluarea proiectelor din 2011 și 2012.

În plus, în același răspuns se explică faptul că starea elementelor calitative biologice și fizico-chimice a fost extrapolată pe baza datelor de monitorizare colectate cu privire la corpuri de apă similare. Această metodologie de grupare poate fi potrivită în situațiile în care un grup de corpuri de apă are caracteristici naturale similare și este supus aceluiasi tip de presiuni antropice, fără modificări radicale¹². Totuși, aceasta nu este adaptată pentru evaluarea

⁹ În conformitate cu secțiunea 1.1.1 din anexa V, aceste elemente calitative biologice trebuie să fie luate în considerare pentru clasificarea stării ecologice. Cu toate acestea, datele de monitorizare și metodele de evaluare pentru acele elemente calitative nu erau disponibile în 2007 în România (ceea ce reprezintă o deficiență în sine), fiind imposibil de inclus în clasificarea de la acel moment. Datele și metodele au fost elaborate între 2007 și 2011 și aceste elemente au fost incluse în evaluarea din 2011. Ca urmare a aplicării regulii celei mai defavorabile situații prezentată în secțiunea 1.4.2 din anexa V, includerea în 2011 a unui nou element într-o clasă sub nivelul celei mai mici care rezultă din clasificarea elementelor disponibile în 2007 ar duce la o deteriorare a stării ce poate fi doar aparentă.

¹⁰ Autoritățile române nu pot invoca faptul că nu erau disponibile date de monitorizare pentru a evalua starea apei în 2007. Cerințele prevăzute la articolul 4 alineatul (7) se aplică prin analogie chiar înainte de data publicării planurilor de gestionare a districtelor hidrografice. Așadar, în principiu, acestea ar trebui să dispună de date la un nivel de detaliu similar pentru un proiect (ipotetic) inițiat în 2007. A se vedea cauza C-41/10, punctul 65. În acest context, principiul precauției este, de asemenea, relevant. În cazul în care un stat membru nu a aplicat (sau nu a fost în măsură să aplice) metodologia corectă pentru determinarea deteriorării la nivelul elementului calitativ, atunci ar fi trebuit să recurgă la articolul 4 alineatul (7). Acest lucru a fost menționat la sfârșitul secțiunii.

¹¹ A se vedea, de exemplu, Documentul de orientare nr. 7 - Monitorizarea în temeiul Directivei-cadru privind apa (2.12.3) din cadrul Strategiei comune de punere în aplicare, disponibil la adresa: <https://circabc.europa.eu/sd/a/63f7715f-0f45-4955-b7cb-58ca305e42a8/Guidance%20No%20-%20Monitoring%20%28WG%202.7%29.pdf> și Documentul 1.1 - Revizuirea metodelor eco-hidromorfologice, Reform 2013. http://www.reformrivers.eu/system/files/1.1_REFORM_DeliverableD1.1_V8_Final.pdf

¹² O astfel de grupare în monitorizarea stării corpurilor de apă de suprafață derivă din gruparea utilizată pentru caracterizare, prevăzută la articolul 5 din Directiva-cadru privind apa și menționată în mod explicit în anexa II punctul 1.1. Orientările

impactului unui anumit tip de proiecte precum MHC care sunt construite pe corpuri de apă specifice și care pot duce la modificarea semnificativă a calității ecosistemului acvatic.

Potrivit acestui al doilea răspuns, elementul calitativ biologic „nevertebrate benthice” a fost deja monitorizat și evaluat multă vreme în România, deoarece este singurul element calitativ biologic evaluat atât în 2007, cât și în 2011 în corpurile de apă afectate. Cu toate acestea, deși această metodă ia în considerare modificarea habitatului, metoda nu ține seama de modificarea debitului sau de întreruperea continuității râului (a se vedea o analiză recentă a metodei de evaluare existente efectuată în temeiul proiectului PC7 „Reform”) ca o consecință a unor noi proiecte¹³. Însă acestea sunt tocmai efectele obișnuite asupra corpurilor de apă cauzate de MHC. Această metodă nu poate fi folosită pentru a înlocui o evaluare individuală a impactului proiectului de microhidrocentrală asupra stării corpului de apă, astfel cum prevede articolul 4 alineatele (1) și (7) din directivă, și nu poate sta la baza unei concluzii privind lipsa deteriorării.

Prin urmare, Comisia își menține punctul de vedere potrivit căruia metodologia de evaluare a proiectelor de către autoritățile române înainte de emiterea autorizațiilor, începând cu 2008 (și până în 2012), era incompletă deoarece evaluarea nu a acoperit toate elementele calitative necesare pentru a stabili starea corpului de apă în temeiul anexei V la Directiva-cadru privind apa.

Pe scurt, evaluarea efectuată de către autorități nu le putea permite acestor autorități să concluzioneze în mod corect lipsa unei deteriorări a stării corpurilor de apă de suprafață aferente, la nivelul elementului calitativ și nici să emită autorizații pentru proiect fără aplicarea articolului 4 alineatul (7) din Directiva-cadru privind apa, din următoarele motive:

- nu sunt disponibile informații de referință inițiale care să indice că elementele calitative deteriorate erau deja așa înainte de executarea proiectelor;
- nu s-au monitorizat toate elementele calitative sensibile la transformări hidromorfologice și necesare în conformitate cu anexa V la Directiva-cadru privind apa la momentul oportun în corpurile de apă afectate de proiectele de microhidrocentrale;
- metodologiile utilizate pentru elementele de calitate monitorizate nu sunt sensibile la modificările hidromorfologice tipice pentru producția de hidroenergie;
- nu s-a monitorizat starea ecologică în fiecare corp de apă afectat de un proiect de microhidrocentrală (deoarece în unele cazuri datele au fost extrapolate).

pentru utilizarea grupării în monitorizare au fost convenite în Strategia comună de punere în aplicare, Documentul de orientare nr. 7 (5.2.4 și 526).

¹³ Documentul 1.1 - Revizuirea metodelor eco-hidromorfologice, Reform 2013.

Totodată, chiar dacă unul / mai multe elemente calitative erau deja deteriorate, MHC ar putea împiedica realizarea obiectivelor Directivei-cadru privind apa și, prin urmare, dispozițiile articolului 4 alineatul (7) ar trebui, de asemenea, să se aplice (chiar dacă nu se preconizează o deteriorare).

De asemenea, chiar și în cazul în care un sistem de monitorizare și evaluare conform ar permite evaluarea ex post a impactului unui proiect, în mod clar, decizia de a autoriza proiectul în temeiul articolului 4 alineatul (7) nu se poate întemeia decât pe evaluarea ex ante a impactului proiectului care ar descrie impactul preconizat asupra stării ecologice¹⁴.

Pe lângă faptul că nu s-au avut în vedere toate elementele calitative relevante pentru evaluarea stării apei, evaluările privind impactul proiectelor asupra corpurilor de apă sunt, de asemenea, deficitare deoarece autoritățile nu au luat în considerare efectele cumulative ale proiectelor asupra corpurilor de apă, după cum se va explica în continuare.

Multe proiecte sunt situate pe aceleași corpuri de apă sau pe afluenți ai aceluiași râuri mari:

- proiectele 1, 2 și 3 sunt localizate pe râul Capra: aproape întreaga lungime a acestui corp de apă, 15 km liniari, este afectată de devierea debitului, cu 7 baraje¹⁵;
- proiectele 12, 13 și 14 sunt localizate pe râul Boia Mică: din lungimea de 14 km liniari, 13,3 km sunt afectați de devierea debitului, cu 4 baraje;
- proiectele 14 și 15 sunt localizate pe râul Boia Mare: din lungimea de 23 de km liniari, 8,1 km (35%) sunt afectați de devierea debitului, cu 2 baraje;
- proiectele 21, 23, 25, 26, 27 sunt localizate pe afluenții direcți ai râului Olt.

În studii sau în autorizații nu s-au găsit informații cu privire la efectele cumulative ale acestor proiecte. Totuși, aceste informații sunt esențiale pentru a stabili impactul real al multor proiecte „mici” într-o zonă de captare, mai ales atunci când acestea afectează hidromorfologia¹⁶.

Pentru a ilustra caracterul incomplet al evaluării unei eventuale deteriorări a stării corpurilor de apă aferente, Comisia ar dori să facă trimitere în mod mai specific la studiile evaluării impactului privind proiectele din Munții Făgăraș (transmise Comisiei de către autoritățile române în al treilea răspuns). Această evaluare nu furnizează informații cu privire la:

- starea ecologică inițială a corpului de apă afectat de proiect (atât la nivel global, cât și la nivelul elementului calitativ);

¹⁴ A se vedea nota de subsol de mai sus.

¹⁵ A se vedea tabelul din anexa 1 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

¹⁶ Acest lucru a fost recunoscut în special în Documentul de orientare nr. 4 din cadrul Strategiei comune de punere în aplicare, intitulat „Identificarea și desemnarea corpurilor de apă artificiale și puternic modificate” (a se vedea p. 27), disponibil la adresa: <https://circabc.europa.eu/sd/a/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20%28WG%202.2%29.pdf>

- starea vizată în 2015, din punctul de vedere al stării ecologice și al cerinței specifice suplimentare în ceea ce privește speciile și habitatele protejate în temeiul Directivei privind habitatele și păsările;
- utilizarea unor metodologii de evaluare a calității apei conforme cu cerințele anexei V la Directiva-cadru privind apa, în ceea ce privește elementele calitative relevante și clasele de calitate;
- impactul proiectului asupra stării ecologice a corpului de apă și modul în care acesta atinge obiectivele de mediu, la nivel agregat sau la nivelul elementului calitativ;
- efectul cumulat al diferitelor proiecte în același corp de apă și pentru aceeași sub-captare.

Din analiza de mai sus, Comisia consideră că, în momentul evaluării impactului MHC asupra stării ecologice a corpurilor de apă vizate în vederea autorizării acestora (începând cu 2008 și până în 2012), România nu a respectat dispozițiile articolului 4 alineatul (1) din Directiva-cadru privind apa, dat fiind că a aplicat în mod sistematic metodologii incorecte și incompatibile cu cerințele Directivei 2000/60/CE (în special la nivelul elementului calitativ și neținând seama de impactul cumulat) și dat fiind că a ajuns la concluzia că proiectele nu vor duce la deteriorarea stării apelor. În ceea ce privește proiectele autorizate înainte de 22 decembrie 2009, România nu și-a îndeplinit obligația care rezultă din Directiva-cadru privind apa și articolul 4 alineatul (3) din TUE, interpretate de CJUE în cauza C-43/10, punctul 60, de a se abține de la adoptarea unor dispoziții de natură să compromită în mod grav realizarea rezultatului impus prin articolul 4 din directiva menționată anterior.

Interpretarea de mai sus este susținută, de asemenea, de obligația care le revine statelor membre de a respecta principiul precauției. În cazul în care se constată că un stat membru utilizează o metodologie lacunară, incompletă (deoarece în acest caz nu dispunea de toate elementele calitative), principiul precauției presupune prudență și aplicarea condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (7)¹⁷.

(B) Încălcarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din directivă, în lumina informațiilor disponibile care indicau că proiectele puteau duce la deteriorarea stării ecologice a corpurilor de apă aferente, în ceea ce privește proiectele autorizate înainte de 22 decembrie 2009 și a Directivei APĂ și articolului 4 alineatul (3) TUE interpretate în cauza C-43/10 în ceea ce privește proiectele autorizate înainte de această dată

După ce a arătat în partea (A) că metoda utilizată pentru evaluarea impactului proiectului asupra stării corpului de apă este incompletă și că nicio concluzie a autorităților privind lipsa deteriorării nu poate fi justificată, Comisia ar dori să demonstreze că proiectele pot duce la o deteriorare a stării ecologice a corpurilor de apă aferente.

¹⁷ A se vedea, de asemenea, nota de subsol 10.

Efectele centralelor hidroenergetice asupra ecosistemelor acvatice au fost descrise pe larg în literatura de specialitate. În Strategia comună de punere în aplicare a Directivei-cadru privind apa s-a acordat o atenție specifică acestui tip de presiuni, fiind prezentate efectele semnificative asupra stării ecologice a corpurilor de apă, așa cum sunt înțelese de Comisie, de statele membre și de ONG-uri¹⁸.

Printre proiectele aferente cazului în speță se numără, în general, baraje mici [înălțime: 1,5 m, cu excepția notabilă a proiectelor 23, 27 (2,6 m) și 28 (4,5 m)]¹⁹.

Totuși, trebuie să se țină seama de dimensiunea cursurilor de munte foarte mici pe care le afectează, iar directorii din domeniul apei din statele membre au convenit în special asupra faptului că, în cazul hidroenergiei, „dimensiunea proiectului nu este criteriul relevant menționat la articolul 4 alineatul (7). Abordarea relevantă este să se evalueze dacă un anumit proiect va duce la deteriorarea stării unui corp de apă. Așadar, proiecte de toate dimensiunile pot intra sub incidența articolului 4 alineatul (7).”²⁰ Această afirmație se confirmă pentru toate proiectele de mici dimensiuni, în general, în Documentul de orientare nr. 20 din cadrul Strategiei comune de punere în aplicare privind exceptările de la obiectivele de mediu²¹.

Niciun element nu sugerează că efectele asociate în mod normal proiectelor hidroenergetice lipsesc în România.

În baza motivelor enumerate în continuare, Comisia consideră că, în lumina anexei V la directivă, proiectele pot duce la deteriorarea corpurilor de apă în cauză.

(i) Efectele individuale ale proiectelor asupra stării ecologice indică probabilitatea unei deteriorări

În urma analizării informațiilor disponibile și în conformitate cu evaluarea tehnică a Comisiei, proiectele declanșează **următoarele efecte** care nu au fost luate în considerare în mod corespunzător în evaluările de impact și/sau nu au fost abordate prin măsuri de atenuare adecvate în condițiile de emiteră a autorizației.

Porțiuni întinse secate

În toate proiectele, apa va fi captată dintr-un bazin mic creat printr-un baraj, va fi canalizată în conducte amplasate pe câteva sute de metri către o centrală unde va acționa o turbină

¹⁸ Documentele elaborate în cadrul activității de stabilire a Strategiei comune de punere în aplicare care se axează pe hidroenergie sunt disponibile la adresa: <https://circabc.europa.eu/w/browse/de079f69-fc5d-4918-8a8f-ab41168a16cf>

¹⁹ A se vedea tabelul din anexa 1 la prezenta scrisoare de punere în întârziere. De exemplu, în cazul proiectului 28 Dejana Lupșa, barajul este calculat pe baza datelor din avizul 54/2013, pagina 3 (diferența dintre cota coronamentului și cota radierului).

²⁰ A se vedea punctul 6 litera (e) din documentul: <https://circabc.europa.eu/sd/a/4e0cb9d2-c268-4d67-ac56-f1977c1b85fc/WD%20statement%20May%202010-%20Hydropower%20Development%20under%20the%20Water%20Framework%20Directive.pdf>

²¹ A se vedea pagina 25 din documentul: https://circabc.europa.eu/sd/a/2a3ec00a-d0e6-405f-bf66-60e212555db1/Guidance_documentN%C2%B020_Mars09.pdf

generatoare de electricitate, înainte de a fi restituită în râu. Debitul cursului de apă în porțiunea cuprinsă între punctul de captare și punctul de restituție va fi redus cu cantitatea de apă utilizată pentru producerea energiei. Debitul redus va afecta în mod negativ ecosistemele acvatice pe porțiunea secată care în majoritatea proiectelor reprezintă o parte semnificativă din lungimea corpului de apă (de exemplu, aproximativ 60 % în cazul proiectului 4²², peste 30 % în cazul proiectelor 5, 6, 13, 16, 17, 25, 27²³).

Reducerea debitului pe o distanță așa de mare va duce cel mai probabil la deteriorarea majorității elementelor calitative biologice, a regimului hidrologic și a unora dintre parametrii fizico-chimici generali (condiții termice și condiții de oxigenare) enumerați în lista elementelor calitative pentru clasificarea stării ecologice (anexa V punctul 1.1.1 la Directiva-cadru privind apa). Deși aceste efecte ale reducerii debitului sunt bine cunoscute și deși se regăsesc în documentele aferente Strategiei comune de punere în aplicare²⁴, în evaluarea impactului, aceste efecte nu au fost abordate în mod special din perspectiva porțiunilor secate.

Un regim al debitului inadecvat

În vederea atenuării impactului acestei captări, avizele emise pentru toate proiectele impun asigurarea unui debit minim constant în avalul barajelor. În evaluarea impactului nu s-a identificat nicio informație cu privire la modul în care a fost stabilită valoarea acestui debit. În multe situații, este dificil să se compare, pe baza informațiilor disponibile, această valoare minimă cu debitul natural, însă, s-a constatat că, în general, aceasta variază între 5 % (proiectele 12-17, 25²⁵, 26²⁶) și aproximativ 20 % din debitul natural, ceea ce înseamnă că avizele permit devierea a 80% până la 95 % din debitul râului în conducte și că numai 5% până la 20 % din debit va rămâne în porțiunea secată. Niciun element nu sugerează că acest debit minim este în concordanță cu obiectivele de mediu ale Directivei-cadru privind apa. De asemenea, cel puțin în cazul proiectului 26, acest debit minim s-a stabilit la o valoare mai mică (0,1 m³/s) decât cea recomandată în evaluarea impactului (0,2-0,3 m³/s).

Impactul captării asupra regimului hidrologic al râului a fost evaluat doar din perspectiva cerințelor minime de debit; avizele nu includ nicio condiție referitoare la regimul hidrologic în avalul barajelor și al centralelor hidroenergetice. Cu toate acestea, importanța dinamicii debitului pentru menținerea ecosistemelor acvatice este bine cunoscută și se regăsește în

²² Calculul elementelor derivate din Avizul de gospodărire a apelor nr. 182/31.8.2012 pentru Buda-Otic, paginile 2 și 3.

²³ A se vedea, de exemplu, calculul elementelor derivate din Avizul de gospodărire a apelor nr. 190/21.10.2009 pentru Vistișoara, paginile 1 și 2.

²⁴ A se vedea, de exemplu, raportul tehnic privind hidromorfologia https://circabc.europa.eu/sd/a/68065c2b-1b08-462d-9f07-413ae896ba67/HyMo_Technical_Report.pdf și documentul de reflecție privind fluxurile de mediu în cadrul Directivei-cadru privind apa, aprobate de statele membre în Strategia comună de punere în aplicare: <https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/0898cf3d-657a-4018-b53d-b34ac3460997/55171-Eflows-Discpap-Ed2-20120613.pdf>

²⁵ Proiectul 25 (Ucea): a se vedea avizul nr. 288 din 2/4/2012, p. 3.

²⁶ Proiectul 26 (Viștea): a se vedea avizul nr. 183 din 25/9/2009, p. 4 și evaluarea impactului asupra mediului, p. 59-60.

documentele Strategiei comune de punere în aplicare (a se vedea referința anterioară). Dinamica debitului este unul dintre parametrii hidromorfologici care susțin parametrii biologici ai stării ecologice (anexa 1.1.1 la Directiva-cadru privind apa).

Având în vedere atât amploarea modificării debitului, cât și lungimea lineară afectată, o parte semnificativă a ecosistemului acvatic al corpurilor de apă aferente va fi grav lezată; conform celor de mai sus, aceasta va cauza, probabil, deteriorarea multor elemente calitative ale stării ecologice enumerate în anexa V: majoritatea elementelor calitative biologice, regimul hidrologic și unii parametri fizico-chimici generali (condiții termice și condiții de oxigenare).

Întreruperea continuității râului (pești și sedimente)

Barajele reprezintă bariere pentru continuitatea faunei ihtiologice, fapt recunoscut în mod explicit, dat fiind că toate proiectele includ scări de pești. Cu toate acestea, dimensiunile scărilor de pești par a fi inconsecvente atunci când sunt avute în vedere referințele tehnice disponibile pentru fauna ihtiologică relevantă. Literatura de specialitate (a se vedea orientările elaborate de Convenția Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea care includ această zonă²⁷) indică faptul că pentru speciile de mreană și de păstrăv care trăiesc în această zonă, înălțimea între diferitele bazine ar trebui să fie de 13-20 cm. În schimb, înălțimea scărilor prevăzute în diferitele avize variază între 60 și 80 cm²⁸. Efectul cel mai probabil va fi că acești pești nu vor putea traversa barajele, că le vor fi afectate condițiile de viață, lucru care va fi reflectat de componența și abundența faunei ihtiologice prezente în corpul de apă.

Totodată, aceste bariere vor bloca, în mod inevitabil, transportul sedimentelor în râuri, într-o anumită măsură, dacă nu se iau măsurile de atenuare adecvate. Cu toate acestea, nici studiile, nici avizele nu menționează impactul barajelor asupra transportului sedimentelor.

Pe fiecare corp de apă pe care este amplasat un proiect de microhidrocentrală, această întrerupere va cauza probabil deteriorarea elementului biologic „pești” și a parametrului hidromorfologic „continuitatea râului”.

Neasigurarea punerii în aplicare a condițiilor prevăzute de avize/autorizații

Pe lângă impacturile prezentate anterior, Comisia constată că autoritățile nu au prevenit deteriorarea și, prin urmare, nu și-au îndeplinit obligațiile care derivă din articolul 4 alineatul (1), întrucât nu au fost în măsură să se asigure că sunt respectate condițiile incluse în avize/autorizații prin care se urmărește atenuarea eventualelor efecte negative asupra corpurilor de apă.

²⁷ Măsuri pentru asigurarea migrației peștilor prin structuri transversale, Documentul tehnic, ICPDR 2013 http://www.restorerivers.eu/Portals/27/Publications/icpdr_fish_migration_final.pdf

²⁸ A se vedea, de exemplu: proiectul 23 pe râul Sâmbăta, Avizul de gospodărire a apelor nr. 197 din 24/11/2009, pagina 3 și studiul de impact din anexa 4 la documentul 22 din răspunsul României în sistemul EU Pilot. Avizul de gospodărire a apelor nr. 387/13.6.2013, pentru proiectul 27, Vistișoara, pagina 3. Avizul de gospodărire a apelor nr. 284/19.12.2012, pentru proiectul 3, Capra VII, pagina 3.

Alături de aceste impacturi, înlesnite de condițiile din avize, în cazul mai multor proiecte s-au identificat alte efecte, ca urmare a asigurării incomplete a punerii în aplicare a avizelor/autorizațiilor:

- râul Capra/proiectele 1-3: lucrări masive cu impact puternic asupra albiei râului și a habitatelor, conducte în albia râurilor și tronsoane complet secate, conform fotografiilor din septembrie 2011 și august 2012, în timp ce avizele/autorizațiile limitează în mod strict operațiunile în albiile râurilor;

- râul Sâmbăta /proiectul 22: în avalul barajului, nu se asigură descărcarea apei (imagini ale unui martor²⁹ din februarie 2014);

- râul Vistișoara /proiectul 27: în avalul barajului, nu se asigură descărcarea apei (imagini ale unui martor³⁰ din februarie 2014);

- râul Dejani și Lupșa/proiectul 28: lucrări masive cu efect puternic asupra albiei râului și zonei riverane, tronsoane complet secate (fotografiile ale unui martor³¹ din noiembrie 2013 și august 2012), în timp ce avizele/autorizațiile interzic degradarea albiei și malurilor râului pe parcursul execuției și exploatării;

- râurile Cunțu, Craiu, Sebeșel (bazinul Sebeș) și Râmna³²: pentru acestea s-a emis autorizația de construcție nr. 19 din 19.5.2009 și avizele de gospodărire a apei nr. 445-449 din 6.11.2008. Potrivit reclamantului, există o problemă de asigurare a respectării avizelor, dat fiind că scările de pești nu au fost construite conform avizului sau nu au fost deloc construite. Fotografiile³³ transmise de reclamant indică, în mod clar, că debitul este obstrucționat. De asemenea, reiese faptul că apa (debitul) pentru scările de pești este constant barată de diguri/baraje improvizate și că nu se monitorizează „debitul de servitute”. Reclamantul indică, de asemenea, că, în pofida condițiilor prevăzute în aviz, la una din zonele de captare de pe râul Craiu nu este inclusă o scară de pești. În ceea ce privește scările de pești de la captările de la Craiu 1 și Măloasa, acestea nu ar corespunde tipului și dimensiunilor cerute în aviz. Prin urmare, lățimea scării de pești este de 0,64 m în loc de 1 metru, conform proiectului, numărul de bazine este de 4-5 ori mai mic decât în proiect, lungimea totală a scării de pești nu corespunde proiectului, cota disipatorului de energie nu este la nivelul cotei talveg, formând astfel un obstacol suplimentar pentru pești etc. În ceea ce privește scările de pești, există diferențe de cote între bazine de 0,5 m, în timp ce valorile recomandate sunt de 0,2 m (0,3 pentru păstrăvi). În urma unei inspecții din data de 29.11.2012 cu privire la captarea de la Craiu 1, Craiu 2, Cunțu și Sebeșel, Garda de Mediu ar fi dispus monitorizarea debitului și curățarea periodică a scării de pești în scopul de a se evita obstrucționarea. Cu

²⁹ A se vedea anexa 6 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

³⁰ A se vedea anexa 6 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

³¹ A se vedea anexa 6 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

³² A se vedea referința din anexa 1.

³³ A se vedea anexa 7 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

toate acestea, Comisia nu dispune de informații care să îi permită să concluzioneze că aceste măsuri au fost puse în aplicare sau că aspectele menționate mai sus ar fi fost remediate.

Deși Comisia nu dispune de informații legate de durata și dimensiunea acestor modificări, în lumina anexei V la directivă, consecința acestor modificări nu poate fi decât o accentuare a efectelor negative asupra ecosistemelor acvatice și a stării ecologice a corpurilor de apă menționate mai sus.

(ii) Deteriorarea stării ecologice foarte bune

Conform tabelului furnizat de autoritățile române, trei dintre proiecte, proiectele 25, 26 și 27 sunt situate în corpuri de apă evaluate ca având o stare ecologică foarte bună în 2007. În conformitate cu tabelul 1.2 din anexa V la Directiva-cadru privind apa, definiția normativă a stării ecologice foarte bune este cea în care *„nu există modificări antropice ale valorilor elementelor calitative fizico-chimice și hidromorfologice pentru tipul de corpuri de apă de suprafață sau acestea sunt foarte mici în comparație cu valorile asociate în mod normal cu tipul respectiv în condiții neperturbate.”*

Aceste proiecte vor cauza efecte semnificative în ceea ce privește toate elementele din anexa V enumerate mai sus, iar unele dintre acestea vor fi deosebit de importante: corpurile de apă vor seca pe o parte semnificativă a lungimii lor (29 % în cazul proiectului 25, 16 % în cazul proiectului 26, 32 % în cazul proiectului 27); debitul minim în avalul barajelor va fi deosebit de redus (5 % din debitul mediu); scările de pești vor fi foarte înalte (80 cm în cazul proiectului 27, în celelalte 2 nu se menționează).

Prin urmare, nu se poate considera încă de la început că, din perspectiva anexei V la directivă, aceste proiecte constituie „modificări foarte minore” ale elementelor calitative hidromorfologice ale corpurilor de apă de suprafață afectate. Cel mai probabil, acestea vor avea ca rezultat deteriorarea stării inițiale ecologice foarte bune.

(iii) Exemple mai detaliate de impacturi pentru unele proiecte, având în vedere informațiile furnizate de reclamanți

În ceea ce privește, în special, MHC de pe râurile Capra, Buda și Otic (punctele 1-4 din anexa 1), potrivit unui studiu realizat de Ion Cristea intitulat „Managementul Fondurilor Piscicole din apele de munte”³⁴, bararea apelor pe râurile de munte reprezintă una dintre cauzele care au un impact negativ asupra faunei piscicole. Barajele constituie obstacole în calea migrației salmonidelor, în special a păstrăvului comun, toamna, fragmentând ecosistemul acvatic ca urmare a lipsei unor scări de pești sau a ineficienței acestora cauzată de debite insuficiente și variabile (a se vedea pagina 79 a studiului).

Totodată:

³⁴ Anexa 2 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

- reducerea accentuată a debitului determină creșterea temperaturii apei și, prin urmare, reducerea conținutului de oxigen din apă, un element esențial al activității metabolice (digestie și înotul rapid) a salmonidelor (a se vedea pagina 92);
- s-a constatat că impactul asupra cursului de apă în avalul digului, prin epuizarea resurselor de apă (derivație subterană) și fluctuațiile debitului adaptate la nevoile instalațiilor hidrotehnice, produce o reducere a nivelului apelor subterane, afectând negativ pădurea riverană. De asemenea, prezența unui element uman la construirea și exploatarea acestor instalații reprezintă un factor de stres pentru fauna piscicolă (pagina 102);
- din cauza instalațiilor hidroenergetice, echilibrul ecosistemului acvatic este distrus, ca urmare a debitului redus din aval, principalii parametri calitativi fiind modificați în mod negativ, și, prin urmare, calitatea corpului de apă se deteriorează cu două clase (pagina 103);
- concluzia studiului este că o instalație hidrotehnică produce un dezechilibru ireversibil asupra ecosistemelor cursurilor montane naturale. Lipsa echilibrului are un caracter permanent și durează atât timp cât o astfel de instalație se află în albia râului, chiar și după ce aceasta își încetează activitatea. În astfel de cazuri, măsurile de reconstrucție ecologică sunt paliative (pagina 104);
- pe porțiunile râului unde își au habitatul specii rare nu ar trebui create diguri (pagina 106).

În ceea ce privește proiectele de pe râul Taia, potrivit unui studiu³⁵ privind racul de ponoare³⁶ (*Austropotamobius torrentium*) din râul Taia, realizat de Lucian Pârvulescu și Iorgu Petrescu, această specie este prezentă în bazinul râului Jiu, inclusiv în Jiul de Est, al cărui afluent este râul Taia. Conform studiului, această specie a fost identificată în 64,2 % din stațiile din bazinul hidrografic Jiul care au făcut obiectul investigațiilor. Autoritățile de mediu nu au evaluat impactul centralelor hidroenergetice de mici dimensiuni asupra acestei specii care nu a fost nici măcar menționată în deciziile lor.

În ceea ce privește proiectele privind râul Vistișoara (punctul 27 din tabelul din anexa 1), un studiu efectuat cu privire la râul Vistișoara de Paul Molnar³⁷, Studiu privind modificarea stării ecologice a corpului de apă, abordează atât aspectele legate de debit, cât și de hidromorfologie cauzate de construcția și exploatarea centralelor hidroenergetice de mici dimensiuni, în special în contextul în care râul Vistișoara a fost desemnat de către autoritățile române ca un râu cu o stare ecologică „foarte bună”.

Probleme legate de debitul râului Vistișoara

³⁵ Anexa 3 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

³⁶ Aceasta este o specie de macronevertebrate acvatice care ar trebui să se regăsească printre elementele calitative biologice „macronevertebrate” din Directiva-cadru privind apa.

³⁷ Anexa 4 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

În ceea ce privește debitul râului Vistișoara deviat, studiul subliniază faptul că orice modificare semnificativă a hidrologiei râului duce la deteriorarea stării ecologice a corpului de apă (pagina 11).

Scara de pești construită la captarea apei este, în practică, de 4 ori mai mică decât ceea ce se prevede în proiect și se încheie pe o placă largă, din beton, care se întinde pe suprafața apei, fiind imposibil pentru pești să treacă prin această scară. De asemenea, concluzia studiului este că, în practică, debitul ecologic nu este asigurat, fiind astfel imposibil ca peștii să supraviețuiască. Aceasta se explică în parte prin folosirea în mod ilegal a captării inferioare în locul celei de suprafață, ceea ce poate provoca prinderea peștilor în conductă. De asemenea, studiul evidențiază faptul că se creează o serie de cascade artificiale, care sunt prea înalte și nu permit trecerea peștilor, precum și că prin extracția sedimentelor din apă, apare un dezechilibru al apei, iar compoziția chimică a apei este afectată.

De asemenea, studiul atrage atenția asupra faptului că evaluarea efectuată în acest caz nu a fost adecvată, deoarece lipsesc multe elemente esențiale, printre care un studiu corespunzător asupra speciilor de pești efectuat de către experți (pagina 17). Agenția pentru Protecția Mediului ar fi identificat aceste probleme, dar totuși a aprobat proiectul.

Probleme hidromorfologice ale râului Vistișoara

Potrivit studiului, lățimea râului a fost modificată, parțial ca urmare a utilizării dinamitei, în unele porțiuni cauzând separarea râului în mai multe brațe, fiecare insuficient de adânc pentru a găzdui populațiile de pești. Debitul scăzut duce, de asemenea, la creșterea temperaturii apei și la o concentrație nefirească a speciilor de pești.

Concluzia studiului este că dacă s-ar efectua o nouă evaluare, râul Vistișoara nu ar mai fi încadrat în starea ecologică „foarte bună” și că modificările nu s-au realizat în conformitate cu articolul 4 alineatul (7) din Directiva-cadru privind apa. În concluzie sunt reiterate următoarele elemente care întrerup debitul apei:

- debitul de apă mai mic și nerespectarea debitului ecologic;
- scara de pești ineficientă, cu apă în cantitate insuficientă;
- lucrările necorespunzătoare în albia râului;
- neprotejarea speciilor de pești la captarea apei;
- neefectuarea transportului sedimentelor.

În ceea ce privește proiectul privind râul Dejani-Lupșa, în studiul realizat de George Bouroș³⁸ sunt enumerate o serie de efecte negative ale construcției centralelor hidroenergetice de mici dimensiuni:

- o un debit al apei considerabil mai mic;

³⁸ Anexa 5 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

- o debitul ecologic este insuficient pentru a găzdui populațiile de pești.

Toate cele de mai sus reprezintă dovezi *prima facie* că proiectele în cauză ar duce la deteriorarea anumitor elemente calitative.

În lumina acestor elemente și în condițiile în care studiile de evaluare a impactului nu au luat în considerare efectele MHC asupra stării ecologice a elementelor calitative în deplină conformitate cu dispozițiile Directivei-cadru privind apa, autoritățile române trebuie să demonstreze că aceste elemente calitative nu vor fi deteriorate de proiectele amplasate pe corpurilor de apă afectate.

În lumina analizei expuse mai sus, Comisia consideră că România a încălcat articolul 4 alineatul (1) din Directiva-cadru privind apa întrucât a concluzionat în mod sistematic că proiectele nu ar conduce la deteriorarea stării apei. În ceea ce privește proiectele autorizate înainte de 22 decembrie 2009, România nu și-a îndeplinit obligația care rezultă din Directiva-cadru privind apa și articolul 4 alineatul (3) din TUE, interpretate de CJUE în cauza C-43/10, punctul 60, de a se abține de la adoptarea unor dispoziții de natură să compromită în mod grav realizarea rezultatului impus prin articolul 4 din directiva menționată anterior.

(C) Încălcarea articolului 4 alineatul (7) din directivă dat fiind că autoritățile române nu au verificat/nu au asigurat îndeplinirea condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60/CE sau cel puțin a unor condiții analoage în ceea ce privește proiectele autorizate înainte de 22 decembrie 2009

Trebuie subliniat faptul că în ceea ce privește articolul 4, alineatul (1) litera (a) punctul (i) și alineatul (7) sunt strâns corelate, în condițiile în care ambele se referă la conceptul de deteriorare a unui corp de apă și presupun obligații în cazul deteriorării.

Deoarece autoritățile române nu au efectuat evaluările în baza unor metodologii care să identifice în mod corect dacă un proiect ar duce sau nu la deteriorarea stării corpurilor de apă de suprafață vizate de MHC și, astfel, să stabilească în mod corect deteriorarea corpului de apă de suprafață în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din directivă, în consecință autoritățile nu au verificat dacă s-au îndeplinit toate condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (7) sau cel puțin condițiile analoage în cazul proiectelor autorizate înainte de 22 decembrie 2009, atunci când au autorizat proiectele. Totodată, în cazul în care pentru un element calitativ se susține că starea ecologică era deja deteriorată (prin urmare, nu se preconizează o deteriorare), obiectivul general de a asigura o stare ecologică bună, prevăzut la articolul 4 din directivă, ar trebui să se aplice (în cazul în care nu se aplică derogări), iar dacă proiectul nu permite atingerea acestui obiectiv, ar trebui îndeplinite condițiile de la articolul 4 alineatul (7).

De asemenea, așa cum s-a menționat la litera (A), chiar și în cazul în care un sistem de monitorizare și evaluare conform ar permite evaluarea ex post a impactului unui proiect, în mod clar, decizia de a autoriza proiectul în temeiul articolului 4 alineatul (7) trebuie să aibă la

bază o evaluare ex ante a impactului proiectului în care să se descrie impactul preconizat asupra stării ecologice.

Conform principiului cooperării loiale înscris la articolul 4 alineatul (3) din TUE, statele membre se abțin de la orice măsură care ar îngreuna realizarea obiectivelor dreptului UE. Dată fiind lipsa datelor (de monitorizare) privind starea corpurilor de apă înainte de autorizarea proiectelor, autoritățile ar fi trebuit să adopte o abordare precaută și să evalueze proiectele și în temeiul articolului 4 alineatul (7). În fapt, impactul producției hidroenergetice asupra râurilor este bine cunoscut și nu există niciun element care să indice că aceste efecte nu ar apărea și în corpurile de apă din România.

Chiar dacă trebuie acceptat faptul că la momentul autorizării proiectelor nu erau disponibile toate informațiile necesare pentru a evalua impactul în mod complet și corect, se poate totuși afirma că autoritățile române nu au reușit să tragă concluziile adecvate în acest sens. În condițiile în care informațiile pertinente cu privire la corpul de apă lipseau, autoritățile ar fi trebuit să adopte o abordare precaută și să verifice dacă erau întrunite condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (7) din directivă (eventual prin analogie, atunci când acest lucru era necesar). Deoarece nu au urmat această abordare, autoritățile nu și-au îndeplinit obligația generală care derivă din articolul 4 alineatul (3) din TUE de a se abține de la acțiunile care ar îngreuna realizarea obiectivelor directivei (și anume de a obține și de a menține starea ecologică bună în cazul tuturor corpurilor de apă, până în 2015.) În plus, având în vedere numărul proiectelor hidroenergetice planificate în aceeași zonă, o abordare strategică ar fi fost deosebit de utilă pentru a se asigura îndeplinirea condițiilor de la articolul 4 alineatul (7), special opțiunea mai bună din punct de vedere ecologic.

Concluzii și observații generale utile pentru urmărirea cazului în ceea ce privește Directiva 2000/60/CE

Comisia consideră că autoritățile române nu au aplicat toate criteriile de evaluare (elementele calitative prevăzute de anexa V) atunci când au trebuit să evalueze posibilul impact al proiectelor asupra corpurilor de apă în cauză.

Așadar, încă de la început, rezultatul evaluărilor era eronat și, prin urmare, nu poate reprezenta fundamentul concluziei privind lipsa deteriorării stării corpurilor de apă și, în consecință, a neaplicării articolului 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60/CE.

Incapacitatea de a identifica în mod corect dacă proiectul duce sau nu la deteriorarea corpului de apă de suprafață implică, de asemenea, faptul că autoritățile române nu au fost în măsură să aplice în mod corect articolul 4 alineatul (7) din Directiva-cadru privind apa atunci când au autorizat proiectele.

În măsura în care România intenționează să justifice evaluările efectuate, invocând lipsa datelor de monitorizare, Comisia consideră că din moment ce informațiile nu erau complete, autoritățile ar fi trebuit să adopte o abordare precaută și să verifice dacă, în practică, proiectul îndeplinea condițiile de la articolul 4 alineatul (7).

În fine, concluziile Comisiei nu implică faptul că, în temeiul directivei, nu ar trebui deloc să se emită autorizații pentru MHC. Comisia consideră însă că autoritățile ar fi trebuit să efectueze evaluări corecte (complete) ale efectelor proiectelor, pe baza criteriilor prevăzute în anexa V la directivă, înainte să decidă dacă acordă sau nu autorizația pentru proiecte și condițiile de emitere a autorizației. Obiectivele Directivei 2000/60/CE pot fi atinse numai prin respectarea cu minuțiozitate a cerințelor procedurale prevăzute de acest act legislativ.

3.2. Încălcarea Directivei 92/43/CEE

3.2.1. Încălcarea Directivei 92/43/CEE prin prisma jurisprudenței Draggagi&Bundnaturschutz în legătură cu autorizarea proiectelor de microhidrocentrale Capra I – Capra V și, respectiv, Capra VI-VII pe cursul superior al râului Argeș - râul Capra înainte de 22 decembrie 2009, dată la care situl a fost desemnat sit de importanță comunitară, precum și încălcarea articolului 6 alineatele (2) și (3) din Directiva 92/43/CEE după data de 22 decembrie 2009

Comisia va demonstra în continuare motivul pentru care, prin autorizarea proiectelor de microhidrocentrale Capra I – Capra V și, respectiv, Capra VI-VII pe cursul superior al râului Argeș – râul Capra, autoritățile române au încălcat Directiva 92/43/CEE prin prisma jurisprudenței Draggagi&Bundnaturschutz înainte de desemnarea sitului ca sit de importanță comunitară (SIC) și că, ulterior desemnării SIC (și anume, la 22 decembrie 2009), România a încălcat, de asemenea, articolul 6 alineatul (2) din directiva menționată anterior.

În plus, în ceea ce privește proiectele Capra I-V, România a încălcat articolul 6 alineatul (3) din directivă, întrucât a emis Acordul de mediu din 25.2.2010 de modificare a acordului precedent emis în 2009 cu nr. 14/9.11.2009, după desemnarea SIC, fără a fi efectuat o evaluare corespunzătoare.

3.2.1.1. Încălcarea Directivei 92/43/CEE prin prisma jurisprudenței Draggagi&Bundnaturschutz în legătură cu autorizarea proiectelor de microhidrocentrale Capra I – Capra V și, respectiv, Capra VI-VII pe cursul superior al râului Argeș - râul Capra înainte de desemnarea SIC, la 22 decembrie 2009

ROSCI 0122 Munții Făgăraș

Situl ROSCI0122 Munții Făgăraș a fost inclus în lista SIC prin Decizia 2010/42 a Comisiei din 22 decembrie 2009 de adoptare, în temeiul Directivei 92/43/CEE a Consiliului, a celei de-a treia liste actualizate a siturilor de importanță comunitară pentru regiunea biogeografică alpină [notificată cu numărul C(2009) 10415].

Situl de importanță comunitară ROSCI0122 Munții Făgăraș are o suprafață totală de 198 618 ha. În Munții Făgăraș există o abundență de izvoare cu caracter permanent, care izvorăsc la altitudini de până la 2 200 m deasupra nivelului mării. Apele sunt colectate în

2 zone de captare: râul Olt și râul Argeș. Râul Olt reunește cursuri pe versanții nordici (circa 30 de afluenți) și pe versanții sud-vestici (râul Topolog), în timp ce râul Argeș colectează ape de pe versanții sudici. Brațele din amonte ale râului Argeș - Capra și Buda - se varsă în rezervorul Vidraru (care are circa 100 m lățime și 8,9 km lungime din suprafața de 893 ha și care a fost construit în perioada 1963-1966). Doi afluenți importanți ai Argeșului, râul Vâlsan și râul Doamnei, izvorăsc, de asemenea, din Munții Făgăraș. Râul Doamnei reprezintă cea mai mare zonă de captare din Munții Făgăraș.

SIC a fost desemnat pentru 4 specii de pești (zglăvocol – *Cottus gobio*, chișcarul - *Eudontomyzon mariae*, mreana vânătă - *Barbus meridionalis* și porcușorul de vad - *Gobio uranoscopus*) și 1 specie de mamifere care trăiește în apă (vidra – *Lutra lutra*).

Râul Capra

Întregul curs al râului Capra este situat în interiorul sitului Natura 2000: ROSCI0122 Munții Făgăraș.

Râul Capra formează unul dintre cele două brațe ale cursului superior al râului Argeș³⁹. Acesta izvorăște din lacurile glaciare Capra (la altitudinea de 2 230 m deasupra nivelului mării) și Căprița (2 228 m) și se varsă în marele lac artificial Vidraru; de aici, râul continuă sub denumirea de Argeș. Debitul mediu al râului (la deversare) este de 2,46 – 2,55 m³/s, în timp ce debitul minim scade la 0,47 – 0,49 m³/s⁴⁰.

În mod tradițional, râul Capra a fost considerat a fi un râu cu păstrăvi, nepoluat și neafectat antropic⁴¹. Printre speciile de pești de importanță la nivelul UE, literatura tehnică⁴² a consemnat prezența zglăvocolului (*Cottus gobio*) în râul Argeș. Într-un catalog al speciilor publicat în România⁴³ se susține că și chișcarul (*Eudontomyzon mariae*) este prezent în râul Argeș. Aceste două specii figurează în formularul-tip pentru acest sit. Deși nu este o specie protejată, păstrăvul apare, de regulă, alături de zglăvocol, care este o specie asociată reprezentativă⁴⁴.

³⁹ Studiu de evaluare adecvată pentru proiectul „Amenajare hidroenergetică Capra VI - extindere (Capra VII) pe râul Capra (Modrugaz), județul Argeș”, iulie 2012, pagina 16 și Studiu de evaluare adecvată a impactului asupra mediului „Amenajare hidroenergetică Capra VI – extindere Capra VII amplasată în satul Arefu, comuna Arefu, jud. Argeș”, aprilie 2011, pagina 24.

⁴⁰ Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru „Microhidrocentrala Capra VI” pe râul Capra, județul Argeș, Universitatea Tehnică de Construcții București (UTCB), 2009, paginile 143 și 189.

⁴¹ Starea actuală a ihtiofaunei pe cursul superior și pe cel mijlociu al bazinului hidrografic al râului Argeș, Dorel Ureche, Klaus Werner Batters, Ionuț Stoica, Analele Științifice ale Universității Al. I. Cuza, s. Biologie animală, volumul LIII, 2007.

⁴² La pagina 107 din „Catalogul habitatelor, speciilor și siturilor Natura 2000 în România, Fundația Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București 2013” și la pagina 51 din „Studiul de evaluare adecvată a impactului asupra mediului «Amenajare hidroenergetică Capra VI — extindere Capra VII amplasată în satul Arefu, comuna Arefu, jud. Argeș», aprilie 2011”.

⁴³ Catalogul habitatelor, speciilor și siturilor Natura 2000 în România, Fundația Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București 2013.

⁴⁴ Managementul Fondurilor Piscicole din Apele de Munte, Ion Cristea, Editura Silvică, București.

Acordurile de mediu inițiale au fost emise înainte de desemnarea sitului ca SIC

Prima listă a siturilor propuse situri de importanță comunitară care includea ROSCI0122 Muntii Fagaras a fost comunicată de România Comisiei la data de 14 iunie 2007.

Conform informațiilor de care dispune Comisia, pentru proiectele Capra I-V s-a emis Acordul de mediu nr. 14/9.11.2009, în timp ce pentru proiectele Capra VI-VII s-a emis Acordul de mediu nr. 13/9.11.2009 (anexa 1, tabel).

Comisia observă că acordurile de mediu au o dată anterioară includerii pe listă a sitului prin Decizia 2010/42 a Comisiei din 22 decembrie 2009 de adoptare, în temeiul Directivei 92/43/CEE a Consiliului, a celei de a treia liste actualizate a siturilor de importanță comunitară pentru regiunea biogeografică alpină [notificată cu numărul C(2009) 10415].

Siturile de importanță comunitară sunt supuse cerințelor prevăzute la articolul 6 alineatele (2)-(4), în timp ce siturile de importanță comunitară propuse fac obiectul regimului jurisprudenței Draggagi-Bund.

Acordul de mediu pentru proiectele Capra I-V a fost revizuit ca urmare a Deciziei Comisiei din 22 decembrie 2009 de desemnare a SIC

Conform unor informații furnizate Comisiei prin intermediul unor plângeri, pentru proiectele Capra I - Capra V s-a emis Acordul de mediu nr. 14/9.11.2009 modificat la 25.2.2010 și, ulterior, prin Decizia nr. 245/9.3.2012 cu privire la Acordul de mediu nr. 14/9.11.2009 revizuit. Modificările aduse acordului de mediu inițial au fost efectuate după data desemnării SIC.

Nediferențierea, în legislația română, dintre siturile propuse situri de importanță comunitară și siturile de importanță comunitară

Comisia observă că în legislația română nu se face distincția între siturile de importanță comunitară propuse și siturile de importanță comunitară în ceea ce privește aplicabilitatea obligațiilor prevăzute la articolul 6 alineatele (2) și (3) din directivă. Astfel, articolul 28 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2007 (denumită în continuare „OUG 57/2007”), care a transpus articolul 6 alineatele (2) și (3) din Directiva privind habitatele se referă la ariile naturale protejate care sunt definite la articolul 4 punctul 18 din OUG 57/2007, la modul general, ca fiind arii care au un regim special de protecție și conservare, stabilit conform prevederilor legale. Obligațiile care reflectă dispozițiile de la articolul 6 alineatele (2) și (3) din Directiva privind habitatele vizează deopotrivă siturile de importanță comunitară propuse și siturile de importanță comunitară.

Comisia observă că, în conformitate cu legislația națională, autorizația referitoare la proiectele MHC Capra I-V ar fi trebuit, prin urmare, să fie precedată de o evaluare efectuată în temeiul articolului 28 din OUG 57/2007, care reflectă articolul 6 alineatul (3) din directivă.

Proiectele care au avut un impact negativ semnificativ asupra speciilor de pești prezente în râul Capra

Comisia a fost informată de către reclamanți și de către autoritățile române că există în total 7 microhidrocentrale autorizate pe râul Capra, care se află în diferite faze de dezvoltare.

Conform unor informații puse la dispoziția Comisiei, cursul râului a fost transformat într-o conductă cu lungimea totală de 17,34 km, debitul apei rămânând doar la un nivel minim în albia inițială a râului. Traseul râului a fost întrerupt de 7 baraje construite la 7 altitudini diferite. Habitatul albiei râului care găzduia speciile de pești de importanță pentru UE enumerate în formularul-tip al ROSCI0122 Munții Făgăraș a fost distrus pe o porțiune având o lungime de 17,34 km și o lățime de cel puțin 2,5 m.

În conformitate cu informațiile furnizate Comisiei prin intermediul plângerilor, avizele și autorizațiile pentru proiectele Capra I - Capra V s-au acordat în lipsa unei evaluări corespunzătoare. Comisia a fost informată cu privire la aceste proiecte pentru care s-a emis Acordul de mediu nr. 14/9.11.2009 modificat la 25.2.2010 și, ulterior, prin Decizia nr. 245/9.3.2012 cu privire la Acordul de mediu nr. 14/9.11.2009 revizuit. S-a declarat că aceste proiecte au fost întreprinse de către SC IMOB EXPERT CONSULTING SRL, Pitești, în perioada 2011-2013.

Elementele care atestă natura și efectele proiectelor Capra I – Capra V pot fi găsite într-o copie a Acordului de mediu nr. 14 din 9.11.2009 revizuit la 25.2.2010, disponibil pe internet⁴⁵. Există 5 centrale care sunt alcătuite din 5 „puncte de captare” - baraje⁴⁶ (bariere),

⁴⁵ Nr. 14 din 9.11.2009 revizuit la data de 25.2.2009, Agenția pentru Protecția Mediului Argeș la http://www.asrm.ro/amenajare_hidroenergetica/capra.html. Acest site internet conține atât Acordurile de mediu nr. 13 și nr. 14, cât și Avizul de gospodărire a apelor relevant.

⁴⁶ Primul baraj, care creează un mic rezervor pentru captarea apei, este situat la cota terenului natural de 1 725 m. Apa este direcționată de la punctul de captare către centrală la cota terenului de 1 560 m printr-o conductă de aducțiune cu un diametru de 350 mm și cu o lungime de 520 m. Diferența de altitudine dintre punctul de captare a apei și centrală este de 165 m. Debitul instalat este de 0,120 m³/s, ceea ce depășește debitul mediu relevant al cursului de apă, care este de 0,08 m³/s pe râul Capra.

Cel de al doilea baraj este situat la cota terenului natural de 1 560 m. Apa este direcționată de la punctul de captare către centrală la cota terenului de 1 278 m printr-o conductă de aducțiune cu un diametru de 700 mm și cu o lungime de 3 150 m. Diferența de altitudine dintre punctul de captare a apei și centrală este de 282 m. Debitul instalat este de 0,676 m³/s, ceea ce depășește debitul mediu relevant al cursului de apă, care este de 0,31 m³/s pe râul Capra.

Cel de al treilea baraj este situat la cota terenului natural de 1 281 m. Apa este direcționată de la punctul de captare către centrală la cota terenului de 1 128 m printr-o conductă de aducțiune cu un diametru de 900 mm și cu o lungime de 3 900 m. Diferența de altitudine dintre punctul de captare a apei și centrală este de 150 m. Debitul instalat este de 1,160 m³/s, ceea ce depășește debitul mediu relevant al cursului de apă, care este de 0,70 m³/s pe râul Capra.

Cel de al patrulea baraj este situat la cota terenului natural de 1 131 m. Apa este direcționată de la punctul de captare către centrală la cota terenului de 1 027 m printr-o conductă de aducțiune cu un diametru de 1 200 mm și cu o lungime de 3 500 m. Diferența de altitudine dintre punctul de captare a apei și centrală este de 101 m. Debitul instalat este de 2,21 m³/s, ceea ce depășește debitul mediu relevant al cursului de apă, care este de 1,70 m³/s pe râul Capra.

Cel de al cincilea baraj este situat la cota terenului natural de 1 028 m. Apa este direcționată de la punctul de captare către centrală la cota terenului de 962 m printr-o conductă de aducțiune cu un diametru de 1 200 mm și cu o lungime de 1 900 m. Diferența de altitudine dintre punctul de captare a apei și centrală este de 65 m. Debitul instalat este de 2,70 m³/s, ceea ce depășește debitul mediu relevant al cursului de apă, care este de 2,00 m³/s pe râul Capra.

din care apa este prelevată pentru cele 5 clădiri ale centralelor prin intermediul conductelor de aducțiune.

Încălcarea obligației privind nedeteriorarea în temeiul jurisprudenței Draggagi&Bundnaturschutz în ceea ce privește proiectele Capra I-V și Capra VI-VII

Pe baza elementelor de probă desprinse din studiile prezentate de autoritățile române și din datele furnizate de reclamanți, Comisia va demonstra în continuare că proiectele Capra I-V au cauzat dispariția a cel puțin 2 specii de pești (zglăvocol – *Cottus gobio* și chișcarul - *Eudontomyzon mariae*) enumerate în anexa II la Directiva privind habitatele, pentru care a fost desemnat situl respectiv. Prezența acestor specii a fost raportată anterior în râu. Habitatele râului s-au deteriorat semnificativ pe cursul superior al râului Argeș, unde au fost construite microhidrocentralele Capra I-V. La aceasta se adaugă autorizarea și construirea, pe același râu, a microhidrocentralelor Capra VI-VII.

Fauna apei a fost distrusă în râurile respective, care reprezintă o zonă de captare cu o suprafață totală de 125 km pătrați, ceea ce înseamnă 6,3 % din aria totală a ROSCI0122 Munții Făgăraș (1 986,18 km pătrați). Distrugerea a 6,3 % din aria în care ar fi putut fi prezente speciile respective a provocat o daună semnificativă a integrității globale a sitului Natura 2000 în cauză.

În plus, nu au fost determinate efectele cumulative ale respectivului sit de importanță comunitară cu alte proiecte hidroenergetice derulate în zona de captare a râului Argeș și în zona de captare a râului Olt.

Punctele de vedere ale Comisiei se bazează pe studiile de evaluare efectuate de autoritățile române referitoare la MHC Capra VI - Capra VII

Comisia își întemeiază afirmația pe 3 studii de evaluare privind MHC **Capra VI- Capra VII** construite pe cursul superior al râului Argeș (râul Capra)⁴⁷, care i-au fost furnizate de către autoritățile române la data de 1.4.2014, în urma reuniunii privind acest set de documente organizate la data de 14.2.2014. Unul dintre studii a fost elaborat în 2009⁴⁸ (denumit în continuare „studiul de evaluare din 2009”), altul în 2011⁴⁹ (denumit în continuare „studiul de

⁴⁷ Studiu de evaluare adecvată pentru proiectul „Amenajare hidroenergetică Capra VI - extindere (Capra VII) pe râul Capra (Modrugaz), județul Argeș”, iulie 2012; Studiu de evaluare adecvată a impactului asupra mediului „Amenajare hidroenergetică Capra VI – extindere Capra VII amplasată în satul Arefu, comuna Arefu, jud. Argeș”, aprilie 2011; Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru „Microhidrocentrala Capra VI pe râul Capra, județul Argeș”, Universitatea Tehnică de Construcții București (UTCB), 2009.

⁴⁸ Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru „Microhidrocentrala Capra VI pe râul Capra, județul Argeș”, Universitatea Tehnică de Construcții București (UTCB), 2009.

⁴⁹ Studiu de evaluare adecvată a impactului asupra mediului „Amenajare hidroenergetică Capra VI – extindere Capra VII amplasată în satul Arefu, comuna Arefu, jud. Argeș”, aprilie 2011;

evaluare din 2011”) și al treilea în 2012⁵⁰ (denumit în continuare „studiul de evaluare din 2012”).

Comisia a primit din partea autorităților române un alt studiu, „o sinteză integratoare a elementelor”⁵¹ (denumită în continuare „sinteza”), încheiat în februarie 2012. Se pare că acest studiu a fost întocmit ca răspuns la protestele publice și la atenția acordată de mass-media (paginile 1-2) în momentul demarării proiectelor menționate. Sinteza se referă la un singur proiect aferent unei centrale hidroenergetice de mici dimensiuni construită pe râul Capra, fără a permite o identificare clară.

Prezenta scrisoare de punere în întârziere ia în considerare toate aceste studii menționate mai sus.

Proiectele anterioare Capra I – Capra V la care se face referire nu sunt descrise în materialele furnizate, însă este important să se sublinieze faptul că cel mai recent studiu de evaluare din 2012 **le menționează în capitolul legat de eventualele efecte cumulative ca fiind „în faza de finalizare”** (pagina 20). Aceste MHC sunt incluse în tabelele recapitulative ale proiectelor hidroenergetice din Munții Făgăraș, în anexa 1 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

Evaluările corespunzătoare, revizuite consecutiv, aferente proiectelor Capra VI-VII oferă un indiciu clar asupra faptului că proiectele anterioare de construcție a Capra I – V au distrus habitatul râului și au avut un impact negativ semnificativ asupra peștilor care trăiau în râul Capra, inclusiv asupra zglăvocului, pentru care a fost desemnat situl de importanță comunitară.

Studiul de evaluare din 2009

Cel mai vechi studiu de evaluare, și anume cel din 2009 (paginile 158, 164 și 328) furnizează date despre hidrocentrala **CAPRA VI** și despre pozițiile părților sale componente individuale⁵². Comisia constată că, pe un tronson de aproape 3 km, râul a fost deviat prin conducte.

Conducta este amplasată semi-îngropat în albia inițială a râului. În ceea ce privește **distrugerea directă a habitatului**, studiul recunoaște că o porțiune de 474 m² din cursul de apă va fi acoperită de clădirea centralei, în timp ce o porțiune de 2 940 m² va fi acoperită de conductă (pagina 144). Cu toate acestea, conform Comisiei, calculul referitor la conductă este în mod vădit greșit. Aceasta are o lungime de 2 940 m, un diametru interior de 1 400 mm și o grosime a tolei de 8 mm (pagina 151). Prin urmare, aceasta ocupă: 2 940 x 1,416 m², **și anume 4 163,04 m² din albia râului**. În ceea ce privește habitatul râului distrus de

⁵⁰ Studiu de evaluare adecvată pentru proiectul „Amenajare hidroenergetică Capra VI - extindere (Capra VII) pe râul Capra (Modrugaz), județul Argeș”, iulie 2012.

⁵¹ Sinteza integratoare a elementelor legate de proiectul de „Amenajare centrală hidroelectrică de mică putere râul Capra, jud. Argeș”, Dr. Sergiu Mișuț, Unitatea de Suport pentru Integrare, Cluj-Napoca, februarie 2012.

⁵² Barajul (bariera), care creează un mic rezervor pentru captarea apei, are o înălțime de 1,45 m (pagina 158); acesta se situează la cota terenului natural de 928 m (pagina 164) și este prevăzut cu o scară de pești (8,15 m lungime, 1,20 m/1,5 m lățime, cu 8 praguri de 60 cm fiecare). Apa este canalizată de la punctul de captare către centrală printr-o conductă de aducțiune cu un diametru de 1 400 mm și cu o lungime de 2 940 m (pagina 164). Diferența de altitudine dintre pragul de captare a apei și centrală este de 45 m.

construcția conductei, este necesar să se aibă în vedere faptul că aceasta este fixată de blocuri de beton care sunt mai late decât conducta însăși. Conducta este amplasată de utilaje grele care au, de regulă, o lățime de 2,5 m, și nu de 1,4 m. *Prin urmare, fâșia din albia distrusă a râului are o lățime de cel puțin 2,5 m, ceea ce reprezintă cea mai mare parte din lățimile albiei râului. În consecință, habitatul peștilor din cea mai mare parte a cursului râului a fost complet distrus atunci când a fost instalată conducta.*

Microhidrocentrala **CAPRA VI** (0,993 MW_E) este alcătuită din 2 turbine de tip Francis amplasate la cota terenului natural de 883 m (paginile 163-165). După propulsarea turbinelor, apa este canalizată într-un bazin special de liniștire și deversată înapoi în râu.

Evaluarea nu furnizează cifre exacte cu privire la cantitatea de apă sau la partea aferentă debitului râului care va fi canalizată către centrală. Cu toate acestea, capacitatea dispozitivului de alimentare cu apă este de 3,075 m³/s (pagina 145), ceea ce reprezintă un volum superior debitului mediu al râului Capra, care este de 2,46 – 2,55 m³/s (pagina 143). *Prin urmare, este evident că centrala utilizează, în medie, până la 100 % din apa râului.*

Studiul de evaluare din 2011

Studiul de evaluare din 2011 furnizează date suplimentare în ceea ce privește parametrii hidrocentralelor.

Acesta confirmă parametrii hidrocentralei **Capra VI**, care va fi situată la cota terenului natural de 883 m, iar conducta de aducțiune va porni de la 928 m (pagina 8). Studiul confirmă, de asemenea, priza de apă cu debit instalat a centralei, care este de 3,075 m³/s (paginile 8 și 9). Studiul nu precizează regimul hidrologic care urmează să fie utilizat pentru exploatarea centralelor.

În plus, acesta furnizează date referitoare la centrala **Capra VII**; la paginile 16 și 66-68, acesta afirmă că hidrocentrala Capra VII va fi situată la cota terenului de 841 m, în timp ce conducta de aducțiune va porni de la 881 m. Această conductă va avea o lungime de 1 430 m și un diametru de 1 300 mm (paginile 16, 66-68). Capacitatea dispozitivului de alimentare cu apă este de 3,075 m³/s (pagina 11), ceea ce depășește, la rândul său, debitul mediu al râului Capra.

Barajul (bariera), care creează un mic rezervor pentru captarea apei, are o înălțime de 1,45 m (pagina 12); acesta se situează la cota terenului natural de 881 m (pagina 12) și este prevăzut cu o scară de pești (10 m lungime, 1,20 m lățime, cu 11 praguri de 80 cm fiecare: pagina 12).

Din datele de mai sus reiese că o porțiune de 4 370 m din cursul râului, situată între cotele terenului natural de 928 m – 883 m și 881 m – 843 m, a fost distrusă de hidrocentralele Capra VI și Capra VII.

Studiul de evaluare din 2012

Cel mai recent studiu de evaluare din 2012 prezintă parametrii unei singure centrale situată la o altitudine cuprinsă între 881 m – 841 m deasupra nivelului mării (Capra VII) și oferă

informații cu privire la Capra VI, ca fiind o centrală a cărei construcție este deja aprobată (pagina 3).

O analiză comparativă a celor trei studii de evaluare

Prin intermediul unei analize comparative a celor trei studii de evaluare, pot fi demonstrate efectele negative ale microhidrocentralelor construite pe râul Capra în ceea ce privește următoarele specii de pești: zglăvocul (*Cottus gobio*) și chișcarul (*Eudontomyzon mariae*).

Impactul negativ asupra zglăvocului (*Cottus gobio*)

Prezența unor specii de pești în râul Capra, inclusiv a zglăvocului, face obiectul unor lucrări de cercetare și al unor dezbateri în cadrul studiilor de evaluare.

În timp ce literatura de specialitate consemnează astăzi prezența zglăvocului în râul Argeș⁵³, cel mai recent studiu de evaluare din 2012, anexat la răspunsul autorităților române, afirmă: „Nu există studii populaționale pe regiuni întinse (și anume Munții Făgărașului) astfel încât să fie posibilă o aproximare statistică relevantă a dimensiunilor populațiilor acestei specii.” (pagina 36).

Studiul de evaluare a impactului din 2012 concluzionează, de asemenea, că: „În aria de implementare a proiectului (și anume Capra VII), ca urmare a impactului antropic, ihtiofauna a fost semnificativ afectată pe sectorul cursului râului Capra corespunzător ecologiei zglăvocului. Prin urmare, această specie practic a dispărut de pe o porțiune în care ar fi găsit anterior «condițiile corespunzătoare din punct de vedere ecologic». Repopularea naturală a râului este imposibilă din cauza conectivității longitudinale întrerupte de lucrări hidrotehnice (paginile 36-37) și de fragmentarea cursului de apă cauzată de barajul/digul construit pe lacul Vidraru (page 20). În concluzie, construcția centralei Capra VII nu va mai afecta zglăvocul, întrucât această specie a dispărut deja (pagina 20). De asemenea, conform acestui studiu, se sugerează că repopularea ar trebui să se realizeze cu material biologic (păstrăvul de munte și zglăvocul) din râul Buda, deoarece acest râu are caracteristici ecologice similare și se află în apropierea râului Capra (pagina 67).

Conform studiului, s-a căutat prezența peștilor în diferite puncte ale cursului râului. Prima stație de prelevare a fost realizată la altitudinea de 843 m⁵⁴, la cota centralei Capra VII, și anume puțin peste înălțimea unui baraj de 8 m construit în trecut pentru a evita sedimentarea sporită în lacul Vidraru (fără niciun pasaj pentru pești). În timp ce exemplarele de zglăvoc pot fi pescuite în aval de baraj (pagina 60), în stația de prelevare situată în amonte de baraj nu s-au găsit exemplare de zglăvoc sau de păstrăv (pagina 61)⁵⁵. Au fost totuși

⁵³ Catalogul habitatelor, speciilor și siturilor Natura 2000 în România, Fundația Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București 2013, pagina 107.

⁵⁴ Deși cifra a fost preluată din studiu, aceasta este cel mai probabil eronată.

⁵⁵ Cea de a doua stație de prelevare a fost realizată la altitudinea de 840 m, cu exact 500 m în amonte de stația de prelevare nr. 1. Prezența păstrăvului și/sau a zglăvocului nu a fost confirmată. Cea de a treia stație de prelevare a fost realizată la altitudinea de 845 m, cu exact 500 m în amonte de stația de prelevare nr. 2. Prezența păstrăvului și/sau a zglăvocului nu a

identificate/capturate exemplare de păstrăv cu mult deasupra cotei la care erau situate centralele, și anume la altitudinea de 1 300 – 1 100 m.

Prezența zglăvocului este, de obicei, legată de prezența păstrăvului (în special a păstrăvului de munte - *Salmo trutta fario*) în România. Date suplimentare apar în cadrul unui studiu general privind stocurile de pești⁵⁶ în râurile de munte din România furnizat de către un reclamant. Conform acestui studiu, zglăvocul este considerat a fi o specie reprezentativă asociată cu păstrăvul (pagina 7). Zglăvocul are nevoie de condiții similare cu păstrăvul în ceea ce privește habitatele, apa și altitudinea; acesta este, de asemenea, o hrană pentru păstrăv. Comisia constată că, în ceea ce privește râul Capra, păstrăvul a fost identificat în studiile de evaluare anterioare din 2009 și 2011 ca fiind prezent în zona hidrocentralei. Cel mai vechi studiu de evaluare, și anume cel din 2009 (paginile 324-326), confirmă prezența păstrăvului de munte (*Salmo trutta fario*) în râul Capra la altitudini cuprinse între 928-883 m deasupra nivelului mării⁵⁷.

Același studiu de evaluare din 2009 recunoaște, de asemenea, o stare bună a apelor și contestă că ar fi existat un impact al centralei Capra VI asupra speciilor de pești, deoarece proiectul include o scară de pești (8,15 m lungime, 1,5 m lățime, cu 8 praguri de 60 m fiecare). Acesta consideră, de asemenea, că în amonte de punctul de captare a apei ar trebui să fie menținut un debit al apei suficient în restul cursului de apă. Aceste măsuri ar trebui să asigure posibilitatea ca peștii să treacă de baraj (barieră, priză de apă), iar restul segmentului de râu să fie paralel cu conducta.

Studiul de evaluare din 2011 confirmă o stare bună a apelor, pe baza unei analize a speciilor de pești care sunt prezente în râu între cotele terenului natural de 1 115 m și 970 m (pagina 62). În ceea ce privește speciile de pești prezente, acest studiu nu furnizează o listă, dar prevede că „numărul de specii de pești este scăzut/limitat datorită condițiilor de biotop”, fără a furniza alte explicații (pagina 62).

Comisia subliniază că cel mai recent studiu de evaluare din 2012, spre deosebire de cele 2 studii anterioare, a fost realizat în perioada când centralele Capra I – Capra V erau deja exploatare. Aceste informații rezultă din studiul de evaluare din 2012, care afirmă că a fost efectuat în momentul în care cele 5 microhidrocentrale precedente (Capra I – Capra V) erau în curs de finalizare pe porțiunile râului Capra menționate mai sus, în timp ce proiectul Capra VI era deja aprobat (pagina 20). Studiul recunoaște faptul că starea ecologică deteriorată a râului a fost provocată de construcția hidrocentralelor anterioare (acestea fiind, implicit, cele menționate mai sus) (pagina 77).

fost confirmată. Cea de a patra stație de prelevare a fost realizată la altitudinea de 890 m, cu exact 1 500 m în amonte de stația de prelevare nr. 3. Prezența păstrăvului și/sau a zglăvocului nu a fost confirmată.

⁵⁶ Managementul Fondurilor Piscicole din Apele de Munte, Ion Cristea, Editura Silvică, București.

⁵⁷ Prelevarea a fost efectuată doar într-un singur loc și au fost capturate doar 6 exemplare de pește. Locul de capturare a fost plasat la 50 m în avalul cursului, la cota de 928 m a terenului natural. Din cele 6 exemplare capturate, s-au prelevat 5 păstrăvi de munte (*Salmo trutta fario*) și 1 mreană (*Barbus barbus*).

Prin prisma celor de mai sus, diferențele dintre concluziile celor 3 studii de evaluare sunt evidente. În timp ce primele două studii (cele din 2009 și 2011) declară o stare bună a apelor la altitudinile relevante pentru proiectele de hidrocentrale, cel de al treilea studiu (2012) prezintă rezultatele unor cercetări care contestă starea bună a apelor și prezența zglăvocului, precum și a altor specii de pești în râul Capra. Acesta confirmă, de fapt, degradarea stării apei în perioada 2009-2012 și dispariția zglăvocului din râu în perioada respectivă.

În opinia Comisiei, cel mai recent studiu demonstrează, pe de o parte, că MHC Capra I – Capra V au avut un impact negativ semnificativ asupra ihtiofaunei, provocând dispariția zglăvocului și, pe de altă parte, că acest impact nu a fost evaluat în mod corespunzător înainte de emiterea autorizației.

Sinteza⁵⁸ furnizată ulterior de autorități nu confirmă faptul că lucrările propuse a fi efectuate pe cursul râului Anieș⁵⁹ ar afecta în mod semnificativ zglăvocul, ci, dimpotrivă, că acestea creează condiții prielnice pentru recolonizarea cu exemplare de zglăvoc a întregului curs al râului. Aceasta se referă la „condițiile de securitate și protecție impuse”, dar menționează, de asemenea, „recolonizarea în preajma microhidrocentralelor (bazine de liniștire), respectiv a captărilor tiroleze” (pagina 19). Aceste declarații nu sunt susținute de elemente de probă științifice și nu pot fi acceptate ca o dovadă a nedeteriorării, întrucât hidrocentralele construite au distrus habitatele care găzduiau speciile de pești și au captat cea mai mare parte a apei din râuri.

Impactul negativ asupra chișcarului (*Eudontomyzon mariae*)

Cel mai recent studiu de evaluare din 2012 susține că această specie critic periclitată este prezentă atât pe porțiunile râurilor de munte în care trăiește păstrăvul, cât și pe cele care găzduiesc mreana vânătă. Studiul recunoaște prezența acestei specii în afluenții de dreapta învecinați ai râului Argeș: Vâlsan și râul Doamnei (în ROSCI0122 Munții Făgăraș), Bratia (desemnat ca SIC diferit, ROSCI0258 Văile Brătiei și Brătioarei) și Ilfov (de fapt, un afluent al Dâmboviței) (pagina 35). Prin urmare, studiul de evaluare din 2012 nu recunoaște prezența acestei specii în râul Argeș.

Cu toate acestea, literatura de specialitate declară prezența chișcarului (*Eudontomyzon mariae*) în râul Argeș și în afluenții acestuia⁶⁰.

„Sinteza” nu menționează chișcarul (*Eudontomyzon mariae*), însă, în schimb, aceasta susține prezența chișcarului (*Eudontomyzon danfordi*) în bazinele hidrografice Argeș și Jiu

⁵⁸ Sinteza integratoare a elementelor legate de proiectul de „Amenajare centrală hidroelectrică de mică putere râul Capra, jud. Argeș”, Dr. Sergiu Mihuț, Unitatea de Suport pentru Integrare, Cluj-Napoca, februarie 2012.

⁵⁹ Numele „Argeș” este probabil ortografiat greșit în studiul respectiv.

⁶⁰ Catalogul habitatelor, speciilor și siturilor Natura 2000 în România, Fundația Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București 2013, pagina 96.

(paginile 6 și 20). Prezența chișcarului (*Eudontomyzon danfordi*) în Munții Făgăraș este susținută, de asemenea, în rapoartele în care se descriu proiectele de microhidrocentrale.⁶¹

Similar cu impacturile dovedite asupra zglăvocului, Comisia presupune că această specie a fost, de asemenea, afectată în mod negativ de proiect.

Concluzii

Așadar se poate concluziona, în pofida declarațiilor contrare din studiile de evaluare disponibile, că populația de zglăvoc a fost afectată semnificativ pe cursul superior al râului Argeș, deoarece a dispărut. Alte specii de pești au fost afectate în mod similar. Celelalte specii au fost afectate deoarece și-au pierdut habitatele de hrănire. Degradarea habitatului râului este, de asemenea, documentată prin structura faunei bentonice nevertebrate care este analizată în studiul de evaluare din 2012 (paginile 54-69).

Zglăvocul a dispărut deoarece habitatul acestuia a fost distrus atunci când s-au amplasat centralele/conductele de aducțiune către centralele individuale. Cursul râului a fost afectat atunci când cea mai mare parte a debitului de apă a fost redirecționat către conductele de aducțiune. Chiar și în cazul în care debitul de apă rămas ar fi suficient, zglăvocul și cea mai mare parte a celorlalte specii protejate nu ar putea să treacă prin scări cu înălțimea de 60 cm.

Printre celelalte specii de pești, în baza cărora a fost desemnat situl de importanță comunitară ROSCI0122 Munții Făgăraș, se presupune că se numără chișcarul (*Eudontomyzon mariae*) în râul Argeș. Cu toate acestea, întrucât porțiunile afectate nu mai oferă un habitat potrivit pentru niciuna dintre speciile de pești, inclusiv chișcarul (*Eudontomyzon mariae*), este posibil ca și această specie să fi dispărut.

În opinia Comisiei, autoritățile române nu au luat măsurile de protecție corespunzătoare, menite să garanteze că autorizarea, construcția și exploatarea MHC Capra I-V și Capra VI-VII nu duc la deteriorarea habitatelor de apă și nu afectează speciile de zglăvoc (*Cottus gobio*), de chișcar (*Eudontomyzon mariae*), probabil cu efecte semnificative, date fiind obiectivele directivei de a asigura conservarea acestor specii.

În lumina celor de mai sus, Comisia consideră că:

- până la 22 decembrie 2009, când a fost desemnat SIC, prin prisma jurisprudenței Dragaggi&Bundnaturschutz, autoritățile române au încălcat Directiva 92/43/CEE întrucât au autorizat intervenții, și anume proiectele Capra I – Capra V și, respectiv, Capra VI-VII, în condițiile în care exista riscul ca, drept urmare a acestor intervenții, caracteristicile ecologice

⁶¹ Hidrocentrale mici – dezastru mare, 7 octombrie 2012, disponibil la următoarea adresă: <https://peterlengyel.wordpress.com/2012/10/07/hidrocentrale-mici-dezastru-mare/>.

ale acestor situri să fie serios compromise, ducând la dispariția speciilor de pești și a habitatelor acestora, în baza cărora situl a fost desemnat.

3.2.1.2. Încălcarea articolului 6 alineatul (2) din Directiva 92/43/CEE în legătură cu autorizarea și executarea proiectelor de microhidrocentrale Capra I – Capra V și Capra VI-VII pe cursul superior al râului Argeș - râul Capra după desemnarea SIC, la 22 decembrie 2009

În lumina analizei de mai sus și în condițiile în care:

- după cum reiese din diversele studii de evaluare efectuate pentru proiectele Capra VI-VII, construcția proiectelor anterioare Capra I-V a avut un impact semnificativ clar negativ asupra sitului, întrucât a dus la dispariția ihtiofaunei, inclusiv a zglăvocului, și la distrugerea habitatului său de apă

și

- având în vedere că lucrările la Capra VI-VII au continuat în pofida concluziilor și a studiului de evaluare din 2012 referitor la daunele provocate de microhidrocentralele anterioare (și anume Capra I-V),

România a încălcat, de asemenea, articolul 6 alineatul (2) din directivă cu începere de la 22.12.2009.

3.2.1.3. Încălcarea articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43/CEE în legătură cu autorizarea proiectelor de microhidrocentrale Capra I – Capra V pe cursul superior al râului Argeș - râul Capra după desemnarea SIC, la 22 decembrie 2009

În conformitate cu informațiile furnizate Comisiei prin intermediul plângerilor, avizele pentru proiectele Capra I - Capra V s-au acordat în lipsa unei evaluări corespunzătoare. Comisia a fost informată cu privire la aceste proiecte pentru care s-a emis Acordul de mediu nr. 14/9.11.2009 modificat la 25.2.2010 și, ulterior, prin Decizia nr. 245/9.3.2012 cu privire la Acordul de mediu nr. 14/9.11.2009 revizuit.

Comisia constată că autorizația a fost revizuită în 2010 și ulterior în 2012, și anume după data la care situl a devenit SIC. Se pare totuși că autoritățile române nu au efectuat nici la acea dată o evaluare corespunzătoare, astfel cum se prevede la articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele în cazul proiectelor Capra I-V.

Se poate face o analogie cu situația în care Curtea de Justiție s-a pronunțat cu ocazia unei cereri de decizie preliminară în cauza C-127/02.

Conform Curții de Justiție, articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele subordonează cerința de a efectua o evaluare adecvată a implicațiilor unui plan sau ale unui proiect condiției care presupune existența unei probabilități sau a unui risc ca planul sau proiectul respectiv să aibă efecte semnificative asupra sitului în cauză.

Acest risc există atunci când nu se poate exclude, pe baza unor informații obiective, că planul sau proiectul va avea efecte semnificative asupra sitului în cauză⁶². Evaluarea implică faptul că toate aspectele planului sau proiectului care pot, fie individual, fie în combinație cu alte planuri sau proiecte, să afecteze aceste obiective trebuie identificate în lumina celor mai bune cunoștințe științifice în domeniu. Aceste obiective pot (...) fi stabilite, *inter alia*, în funcție de importanța siturilor pentru menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare (..) a unui habitat natural din anexa I sau a unei specii din anexa II și pentru coerența sistemului Natura 2000, precum și în funcție de pericolele de degradare sau distrugere ce amenință respectivele situri⁶³.

Astfel cum s-a menționat mai sus, proiectele au dus la dispariția zglăvocului (*Cottus gobio*), una dintre speciile pentru care situl a fost desemnat.

Astfel cum s-a demonstrat mai sus, aceste proiecte au avut un efect semnificativ în ceea ce privește perturbarea speciilor de pește și distrugerea habitatelor acestora, așadar puteau fi considerate drept proiecte care pot avea un impact negativ semnificativ asupra sitului, conform formulării de la articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele.

Prin urmare, concluzia Comisiei este că autoritățile române au încălcat articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele, întrucât, atunci când au emis Acordul de mediu modificator din 25.2.2010 pentru proiectele Capra I-V, nu au efectuat cu această ocazie o evaluare corespunzătoare a proiectelor respective.

Pe lângă cele de mai sus, se presupune că și pe râurile Buda și Otic, afluenți ai Argeșului, efectele sunt similare cu cele stabilite în cazul speciilor de pe râul Capra, deoarece distrugerea habitatului și pierderea debitului apei sunt similare pe toate râurile afectate.

3.2.2. Încălcarea articolului 6 alineatele (2) și (3) din Directiva 92/43/CEE în ceea ce privește 5 MHC pe râurile Buda și Otic/Oticu, parte din același sit, ROSCI0122 Munții Făgăraș

Râul Buda și râul Otic/Oticu

Râul Buda reprezintă celălalt braț al râului Argeș. Râul Otic este un afluent de dreapta al râului Buda. Bazinele hidrografice ale râurilor Buda și Otic, în ansamblul lor, sunt situate în interiorul sitului Natura 2000: ROSCI0122 Munții Făgăraș. Râul Buda izvorăște din lacul glaciuar Buda (altitudinea de 2 055 m deasupra nivelului mării) și se unește cu râul Capra în barajul Vidraru.

Centralele hidroenergetice de pe râurile Buda și Otic

⁶² A se vedea cauza C-127/02 Waddenzee, punctele 41-45.

⁶³ A se vedea cauza C-127/02 Waddenzee, punctul 54.

Pe râurile Buda și Otic s-au emis autorizații pentru 5 proiecte de centrale hidroenergetice (3 centrale hidroenergetice au fost construite pe râul Buda și 2 pe râul Otic). Cursul râului⁶⁴ a fost transformat într-o conductă cu lungimea totală de 19,4963 km, în albia inițială a râului, debitul apei având un nivel minim. Traseul râurilor a fost întrerupt de 5 baraje construite la 5 altitudini diferite. Habitatul albiei râului care găzduia speciile de pești de importanță UE enumerate în formularul-tip al ROSCI0122 Munții Făgăraș a fost distrus pe porțiuni cu lungimea de 19,4963 km și cu lățimea de minimum 2,5 m.

Se estima ca aceste proiecte să fie finalizate în 2013. Evaluarea impactului acestora asupra mediului este prezentată într-un studiu special⁶⁵. Centralele sunt soluții tehnice similare⁶⁶ celor de pe râul Capra (totuși, unele dintre acestea sunt prevăzute cu turbine de tip Pelton). În studiu, acestea sunt considerate „praguri”.

Regimul juridic aplicabil

Pentru aceste MHC s-a emis Acordul de mediu nr. 10/21.4.2010, iar ulterior Avizul de mediu modificator nr. 182/31.8.2012⁶⁷, ambele acorduri fiind emise după desemnarea sitului ROSCI0122 Munții Făgăraș, la 22 decembrie 2009.

Așadar, în momentul autorizării, articolul 6 alineatele (2) și (3) se aplica integral.

Efectele centralelor de pe râurile Buda și Otic asupra speciilor de apă, astfel cum sunt descrise în studiul de evaluare

⁶⁴ Debitul mediu (la deversare) al râului Buda este de 0,822 - 3,41 m³/s, debitul mediu (la deversare) al râului Otic este de 0,262 m³/s.

⁶⁵ Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru „Amenajarea hidroenergetică Buda-Otic județul Argeș”, Universitatea Tehnică de Construcții București (UTCB), 2010.

⁶⁶ Barajul (bariera), care creează un mic rezervor pentru captarea apei, are înălțimea de 1,45 m în toate „pragurile” (pagina 27 din Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru „Amenajarea hidroenergetică Buda-Otic județul Argeș”, Universitatea Tehnică de Construcții București (UTCB), 2010); este situat la cota terenului natural de 1 340 m (pe Izvorul Mircea), 1 228 m (pe râul Buda), 1 104 m (pe râul Buda), 965,47 m (pe râul Buda) și 980 m (pe râul Otic).

Fiecare baraj este prevăzut cu o scară de pești (8,15 m lungime, 1,20 m/1,5 m lățime, cu 8 praguri de 60 cm fiecare (pagina 27 din Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru „Amenajarea hidroenergetică Buda-Otic județul Argeș”, Universitatea Tehnică de Construcții București (UTCB), 2010.).

Apa este canalizată de la punctele de captare către centrale printr-o conductă de aducțiune cu diametrul de 550/700/900/1100 mm și cu lungimea totală de 19 496,3 m (pagina 12). Conducta este amplasată semi-îngropat în albia inițială a râului.

Studiul prezintă date cu privire la priza de apă cu debit instalat a „pragurilor”: 0,410 m³/s pentru pragul 0 Izvorul Mircea, 0,822 m³/s pentru pragul I Buda, 0,822 m³/s pentru pragul II Buda, 2,800 m³/s pentru pragul III Buda, 0,262 m³/s pentru pragul IV Otic (pagina 29). Se pare, așadar, că cerința privind debitul pentru „pragurile” individuale este practic egală cu debitul mediu (la deversare) pe râul menționat.

Pragurile: centralele hidroenergetice se vor situa la cota terenului de 1 228 m (Izvorul Mircea), 1 104 m (Buda), 965 m (Buda), 835 m (Buda), 836 m (Otic) (pagina 12).

⁶⁷ Acord de mediu nr. 10/21.4.2010 și aviz modificator nr.182/31.8.2012; a se vedea anexa 1.

Studiul de evaluare a impactului discută impactul proiectelor asupra speciilor de apă.

S-au prelevat exemplare de pești în 5 puncte selectate în avalul presupuselor baraje (bariere). S-au prins numai exemplare de păstrăvi de munte (*Salmo trutta fario*) și de mreie (*Barbus Barbus*) (paginile 76-82).

În concluzie, studiul susține că inițial starea apei era bună (între cotele terenului natural de 1 340 m și 836 m) și că numărul speciilor de pești identificate este limitat ca urmare a condițiilor biotopului relevant (pagina 80).

Cu toate acestea, ca și în cazul Capra, se poate presupune că speciile de pești au dispărut după finalizarea proiectelor, deoarece habitatele au fost distruse, iar cursurile de apă aproape că au secat.

Estimări cantitative ale impactului negativ al proiectului asupra speciilor de apă protejate în ROSCI0122 Munții Făgăraș – Lipsa evaluărilor impacturilor cumulative cu alte proiecte de microhidrocentrale

Deși studiul de evaluare a impactului din 2012, cel mai recent, cu privire la râul Capra menționează impacturile cumulative ale proiectelor asupra zonei de captare Capra, în ansamblul său, acesta nu calculează impacturile cumulative pe versanții sudici ai SIC Munții Făgăraș și asupra întregii suprafețe a SIC Munții Făgăraș (paginile 83-85). În studiu se menționează doar lipsa datelor și se face trimitere la autoritățile de mediu teritoriale, regionale sau centrale cu competență. Prin urmare, se poate concluziona că impacturile cumulative ale centralelor hidroenergetice asupra zonei de captare a râului Argeș (versanții sudici ai munților Făgăraș) nu au fost evaluate.

Având în vedere că distribuția precisă a fiecărei specii protejate în SIC menționat nu este disponibilă, se pot elabora doar estimări ale impacturilor individuale. Estimările posibile ale efectelor acestor centrale hidroenergetice asupra speciilor vizate pot fi derivate din ariile relevante ale bazinelor hidrografice afectate prin comparare cu aria globală a ROSCI0122 Munții Făgăraș:

- conform studiului de evaluare din 2009 cu privire la râul Capra, bazinul hidrografic Capra are suprafața de 11 km pătrați (pagina 143);
- conform studiului de evaluare cu privire la râurile Buda și Otic, bazinul hidrografic Buda are suprafața de 101 km pătrați, în timp ce bazinul hidrografic Otic are suprafața de 13 km pătrați (pagina 13).

În concluzie, din datele colectate din studiile de evaluare prezentate de autoritățile române reiese în mod clar că fauna apei a fost afectată pe suprafața totală de 125 km pătrați, 6,3 % din aria totală a ROSCI0122 Munții Făgăraș (1 986,18 km pătrați). Deteriorarea a 6,3 % din eventualele specii prezente reprezintă o daună semnificativă a integrității globale a sitului Natura 2000 în cauză.

În acest sens, Comisia consideră:

- că, pe de o parte, autoritățile au încălcat articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele, întrucât au autorizat proiectele de pe râurile Buda și Otic, fără să evalueze în mod corespunzător impactul, inclusiv impactul cumulativ, al acestor proiecte asupra ROSCI0122 Munții Făgăraș. Comisia constată că, în momentul autorizării acestor proiecte (Acordul de mediu nr. 10/21.4.2010), proiectele de pe râul Capra fuseseră deja aprobate. Așadar, ar fi fost posibil să se analizeze impactul cumulativ al proiectelor MHC asupra acestor doi afluenți ai râului Argeș.

Comisia consideră că evaluările efectuate de autoritățile române nu pot constitui o evaluare corespunzătoare în temeiul articolului 6 alineatul (3) din directivă din motivele menționate anterior, dat fiind că nu conțin „*constatări și concluzii complete, precise și definitive, de natură să înlăture orice îndoială științifică rezonabilă cu privire la efectele lucrărilor preconizate*” asupra sitului în cauză (a se vedea Hotărârea din 20 septembrie 2007, Comisia/Italia, cauza C-304/05, punctul 69);

- pe de altă parte, autoritățile au încălcat articolul 6 alineatul (2) din Directiva privind habitatele întrucât au autorizat proiectele pe râurile Buda și Otic, ceea ce a dus la un impact cumulativ semnificativ având în vedere suprafața totală afectată de 125 km pătrați, 6,3% din aria totală a ROSCI0122 Munții Făgăraș (1 986,18 km pătrați), și presupusa dispariție a speciilor după finalizarea proiectelor în condițiile în care habitatele au fost distruse și cursurile de apă aproape secate.

3.2.2. Încălcarea articolului 6 alineatul (3) proiectul MHC pe Dejani-Lupșa în ROSCI0122 Munții Făgăraș

- Din informațiile de care dispune Comisia, acest proiect a fost aprobat prin intermediul unei proceduri simplificate prin Decizia etapei de încadrare 59/15.4.2010. Așadar, autorizarea proiectului este ulterioară desemnării sitului ca SIC.
- Prin urmare, articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele era pe deplin aplicabil.
- Reclamantul a subliniat faptul că s-ar părea că nu s-a efectuat o evaluare corespunzătoare care să analizeze impactul asupra peștilor (*Cottus gobio*) și a vidrei, care sunt specii protejate menționate în formularul-tip pentru acest sit.

Astfel, un studiu privind populația de vidre pe râul Dejani-Lupșa realizat de George Bouros⁶⁸ enumeră o serie de efecte negative ale construcției MHC asupra vidrelor. Studiul precizează că populațiile de vidre au fost identificate atât pe râul Dejani, cât și pe râul Lupșa, în zona în care se construiesc MHC (paginile 11 și 13). În special, la altitudini mai mici, populația de vidre este stabilă și permanentă. Aceasta se datorează existenței unor surse permanente de hrană (pești), care sunt însă puternic amenințate de construcția MHC ceea ce va antrena un debit de apă mult mai mic. Debitul ecologic va fi insuficient pentru a susține populațiile de pești, o sursă de hrană pentru vidre. De asemenea, concluzia studiului este că, din cauza

⁶⁸ Anexa 5.

pierderii sursei de hrană, vidrele sunt nevoite să se deplaseze în altă parte și vor intra în concurență cu alte specii și alte vidre, existând astfel o mare posibilitate de a nu supraviețui.

Conform jurisprudenței constante, „articolul 6 alineatul (3) prevede o procedură de evaluare care urmărește să garanteze, printr-un control prealabil, că un plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria respectivă, nu este autorizat decât în măsura în care nu va avea efecte negative asupra integrității acestui sit⁶⁹”. În ceea ce privește conceptul de „evaluare corespunzătoare” în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43/CEE, în directivă nu se definește nicio metodă anume pentru realizarea acestei evaluări. Cu toate acestea, Curtea a statuat că evaluarea trebuie organizată în așa fel încât autoritățile naționale competente să poată avea siguranța că un plan sau un proiect nu va avea efecte negative asupra integrității sitului în cauză, dat fiind că, în cazul în care există încă dubii cu privire la absența acestor efecte, autoritatea competentă va trebui să refuze acordarea autorizației⁷⁰. În ceea ce privește factorii pe baza cărora autoritățile competente pot dobândi nivelul necesar de siguranță, Curtea a afirmat că, din punct de vedere științific, nu trebuie să subziste nicio îndoială, autoritățile trebuind să se bazeze pe cele mai bune cunoștințe științifice din domeniu.

În acest sens, Comisia observă că, în cazul în speță, impactul lucrărilor asupra speciilor pentru care a fost desemnat situl Natura 2000 nu a fost examinat într-un mod suficient de cuprinzător, care să fie compatibil cu principiul mai sus menționat. Potrivit informațiilor prezentate de reclamant și studiului privind speciile de vidră menționat anterior, impactul real asupra speciilor protejate din zonă nu a fost în fapt analizat conform cerințelor de la articolul 6 alineatul (3) din directivă. Comisia așteaptă cu interes observațiile și comentariile autorităților române în această privință.

3.2.3. Încălcarea Directivei 92/43/CEE în lumina jurisprudenței Dragaggi&Bundnaturschutz în ceea ce privește proiectul MHC de pe râul Taia, în ROSCI0087 Grădiștea Muncelului-Ciclovina, anterior datei de 22 decembrie 2009, dată la care situl a fost desemnat ca SIC și încălcarea, după această dată, a articolului 6 alineatul (3) din directivă

Autorizațiile emise pentru proiectul de pe râul Taia

Potrivit reclamantului, pentru proiectul de pe râul Taia, APM Hunedoara a emis trei decizii de autorizare a proiectului respectiv o decizie în 21.10.2009, care a fost revizuită în 27.5.2013

⁶⁹ Cauza C-304/05, Comisia/Italia, punctul 56; a se vedea, de asemenea, cauza C-127/02 Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging („Waddenzee”), punctul 34 și cauza C-239/04 Comisia/Portugalia („Castro Verde”), punctul 19.

⁷⁰ A se vedea, în acest sens, cauza C-127/02 Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging („Waddenzee”), punctele 56 și 57, și cauza C-239/04 Comisia/Portugalia („Castro Verde”), punctul 20.

și 14.11.2013. Conform informațiilor primite recent de la reclamant, o altă decizie de emitere a autorizației de mediu pentru proiectul în cauză se bazează pe un document administrativ [Decizie privind clasificarea revizuită (proiect) nr. 7011/31.10.2013]. Comisia așteaptă cu interes o confirmare/clarificare cu privire la aceste revizuri multiple.

Regimul juridic aplicabil

Comisia observă că, în timp ce primul acord de mediu era din data de 21.10.2009, și anume înainte de desemnarea sitului ca SIC (22.12.2009), cele două revizuri subsecvente au survenit la date ulterioare desemnării sitului ca SIC⁷¹.

Astfel cum s-a explicat mai sus în ceea ce privește proiectele de pe râul Capra, legislația românească de transpunere a directivei nu a făcut nicio distincție între siturile de importanță comunitară propuse și siturile de importanță comunitară, dispozițiile relevante care reflectă articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitate aplicându-se în ambele cazuri.

Lipsa unei evaluări corespunzătoare

Reclamantul precizează însă că nu s-a efectuat o evaluare corespunzătoare, plecându-se de la premisa că speciile de pești și vidra nu existau în perimetrul proiectului, deși situl Natura 2000 a fost desemnat pentru aceste specii. Conform scrisorii nr. 9676/RP/20.12.2013 pe care Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara a adresat-o reclamantului „pe amplasamentul vizat de implementarea proiectului sau în vecinătatea acestuia nu apar (nu sunt prezente sau potențial prezente) speciile de floră și faună pentru care a fost desemnat ROSCI0087 Grădiștea Muncelului-Ciclovina (conform formularului standard)”. Este posibil ca, în baza acestei premise, autoritățile să fi decis că nu era necesar să efectueze procedura de evaluare corespunzătoare și să efectueze un studiu de evaluare corespunzător.

Cu toate acestea, conform plângerii, speciile pentru care situl a fost desemnat sunt în fapt prezente în aria proiectului și autoritățile române nu au analizat impactul proiectului asupra peștilor (cum ar fi *Bombina Variegata*, *Lycaena dispar*), a racului de ponoare (*Austropotamovius torrentium*) și a vidrei (*Lutra lutra*), identificate în formularul-tip al sitului.

Demonstrarea existenței speciilor în perimetrul proiectului și impactul

Pentru speciile de vidră, Comisia a primit un studiu întocmit de un ecologist/biolog român, Georges Bouros⁷², în care se precizează că populația de vidre de pe râul Taia este stabilă și

⁷¹ ROSCI0087 Grădiștea Muncelului-Ciclovina a fost desemnat prin Decizia 2010/42 a Comisiei din 22 decembrie 2009 de adoptare, în temeiul Directivei 92/43/CEE a Consiliului, a celei de a treia liste actualizate a siturilor de importanță comunitară pentru regiunea biogeografică alpină [notificată cu numărul C(2009) 10415].

⁷² Anexa 9.

permanentă și că populația de *Lutra lutra* va fi afectată negativ de construirea MHC, în special ca urmare a reducerii debitului de apă, a pierderii habitatelor care asigură hrana, a poluării apei, inclusiv a variației sedimentelor și a modificării temperaturii apei, precum și din cauză că multe specii de vidre din acea zonă nu se vor putea transfera și nu vor putea concura cu alte specii în vederea obținerii hranei.

Potrivit unui studiu⁷³ privind racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) din râul Taia, realizat de Lucian Pârvulescu și Iorgu Petrescu, această specie este prezentă în bazinul râului Jiu, inclusiv în Jiul de Est, al cărui afluent este râul Taia.

Conform unui alt studiu, „Monitorizare ihtiofaună, amfibieni și nevertebrate acvatice pe râul Taia”⁷⁴ și afluentul său, Aușel, nr. 84/5.6.2014, efectuat de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, a fost confirmată prezența unui mare număr de specii protejate pentru care a fost desemnat situl ROSCI0087 Grădiștea Muncelului-Ciclovina, după cum urmează:

- Mamifere:
 - o *Lutra lutra*
- Pești:
 - o *Cottus gobio*
- Nevertebrate:
 - o *Austropotamobius torrentium*;
 - o *Lycaena dispar*;
 - o *Parnassius mnemosyne*;
 - o *Rosalia alpina*;
- Herpetofauna:
 - o *Bombina variegata*;
 - o *Podarcis muralis*;
 - o *Lacerta agilis*.

Recomandarea studiului menționat anterior este: „pentru conservarea biodiversității naturale, a habitatelor acvatice și a populației piscicole, dar mai ales pentru menținerea speciilor protejate la nivel european și a habitatelor de interes comunitar enumerate mai sus, se recomandă evitarea oricăror intervenții și modificări în zona albiei minore și malurilor râului Taia și a afluenților acestuia, restabilirea conectivității longitudinale (unde este cazul), menținerea debitului curent, evitarea introducerii de noi specii și a repopulării cu puiet provenit din alte zone (care poate introduce paraziți, boli și/sau interfera cu genofondul natural)”.

În lumina celor de mai sus, Comisia consideră că autoritățile române nu au respectat obligațiile care decurg din Directiva 92/43/CEE și din jurisprudența Dragaggi&Bundnaturschutz deoarece, înainte de 22 decembrie 2009, au autorizat intervenții, și anume MHC pe râul Taia, în condițiile în care drept urmare exista riscul de a compromite

⁷³ Anexa 3 la prezenta scrisoare de punere în întârziere.

⁷⁴ http://romania.panda.org/campanii/aurile_de_munte_ultima_sansa/
http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/monitorizare_ichtiofauna_amfibieni_i_nevertebrate_acvatice_pe_raul_taia_judeul_hunedo.pdf

în mod grav caracteristicile ecologice ale acestor situri. Totodată, autoritățile române au încălcat dispozițiile articolului 6 alineatul (3) din directivă după acea dată, deoarece din studiul menționat anterior ar reieși că proiectele au avut un impact negativ cel puțin în ceea ce privește speciile de vidră și deoarece la momentul revizuirii Acordului de mediu, la 27.5.2013 și, respectiv, la 14.11.2013, atunci când articolul 6 alineatul (3) a devenit aplicabil, autoritățile române nu au efectuat o evaluare corespunzătoare, astfel cum se prevede la articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele.

În consecință, Comisia Europeană consideră că România nu și-a îndeplinit obligațiile

— care decurg din Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei și în special din articolul 4 alineatul (1) litera (a), din articolul 4 alineatul (7) și din anexa V la aceasta, precum și din articolul 4 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană

dat fiind că, atunci când au evaluat impactul MHC asupra stării ecologice a corpurilor de apă afectate în vederea autorizării proiectelor (începând din 2008 și până în 2012), autoritățile române nu au respectat dispozițiile articolului 4 alineatul (1) din Directiva-cadru privind apa deoarece au aplicat în mod sistematic metodologii incorecte și inconsecvente cu cerințele Directivei 2000/60/CE (în special la nivelul elementelor calitative și neținând seama de impactul cumulativ) și deoarece au concluzionat că proiectele nu ar duce la o deteriorare a stării apelor;

dat fiind că autoritățile române nu au verificat/nu au asigurat îndeplinirea condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (7) din Directiva 2000/60/CE sau cel puțin a unor condiții analoge în ceea ce privește proiectele autorizate înainte de 22 decembrie 2009;

dat fiind că, în ceea ce privește proiectele autorizate înainte de 22 decembrie 2009, România nu și-a îndeplinit obligația care derivă din Directiva-cadru privind apa și din articolul 4 alineatul (3) din TUE, astfel cum a fost interpretată de CJUE în cauza C-43/10 punctul 60, de a se abține de la adoptarea unor dispoziții de natură să compromită în mod grav realizarea rezultatului impus prin articolul 4 din acea directivă;

- și care decurg din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună floră sălbatică

În ceea ce privește ROSCI0122 Munții Făgăraș:

dat fiind că, până la 22 decembrie 2009, când a fost desemnat situl de importanță comunitară ROSCI0122, autoritățile române au încălcat Directiva 92/43/CEE în lumina jurisprudenței Dragaggi&Bundnaturschutz, întrucât au autorizat intervenții, și anume proiectele Capra I – Capra V și, respectiv, Capra VI-VII, în condițiile în care exista riscul ca, drept urmare a intervențiilor, caracteristicile ecologice ale acestor

situri să fie serios compromise, ducând la dispariția speciilor de pești pentru care situl a fost desemnat [în principal zglăvocol (*Cottus gobio*), chișcarul (*Eudontomyzon mariae*)] și la deteriorarea gravă a habitatelor acestora;

dat fiind că, de la 22 decembrie 2009:

- după cum reiese din diversele studii de evaluare efectuate pentru proiectele Capra VI-VII, construcția proiectelor anterioare Capra I-V a avut un impact semnificativ clar negativ asupra sitului, întrucât a dus la dispariția ihtiofaunei, inclusiv a zglăvocolului, și la distrugerea habitatului său de apă

și

- având în vedere că lucrările la Capra VI-VII au continuat în pofida concluziilor și a studiului de evaluare din 2012 referitor la daunele provocate de microhidrocentralele anterioare (și anume Capra I-V).

România a încălcat, de asemenea, articolul 6 alineatul (2) din directivă,

dat fiind că autoritățile române au încălcat articolul 6 alineatul (3) din Directiva privind habitatele, întrucât, atunci când au emis Acordul de mediu modificator din 25.2.2010 pentru proiectele Capra I-V, nu au efectuat cu această ocazie o evaluare corespunzătoare a proiectelor respective;

dat fiind că, în ceea ce privește 5 proiecte MHC autorizate și executate pe râurile Buda și Otic/Oticu, parte din același sit ROSCI0122 Munții Făgăraș, autoritățile române au încălcat articolul 6 alineatele (2) și (3) din Directiva 92/43/CEE, întrucât nu au evaluat în mod corespunzător impactul cumulativ negativ care a apărut ca urmare a acestor MHC, pe lângă MHC de pe râul Capra;

dat fiind că au încălcat articolul 6 alineatul (3) în ceea ce privește proiectul MHC de pe Dejani-Lupșa deoarece s-ar părea că nu s-a efectuat o evaluare corespunzătoare care să analizeze impactul asupra peștilor (*Cottus gobio*) și vidrei, care sunt specii protejate menționate în formularul-tip pentru acest sit.

În ceea ce privește ROSCI0087 Grădiștea Muncelului-Ciclovina:

dat fiind că, prin autorizarea unui proiect MHC pe râul Taia fără să se asigure analizarea impactului asupra mai multor specii protejate, inclusiv vidra, astfel cum prevede dreptul intern, autoritățile române nu au luat măsurile de prevenire necesare pentru a evita perturbarea acestor specii și deteriorarea habitatelor acestora și, prin urmare, au încălcat Directiva 92/43/CEE și jurisprudența Dragaggi&Bundnaturschutz înainte de 22 decembrie 2009, când situl a fost desemnat SIC;

dat fiind că prin revizuirea acordului de mediu în 27.5.2013 și 14.11.2013, după desemnarea sitului, acestea nu au efectuat nici atunci o evaluare corespunzătoare a proiectelor respective plecând de la falsa premisă că speciile respective nu se aflau în perimetrul proiectului.

Comisia invită guvernul dumneavoastră să își prezinte, în conformitate cu articolul 258 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, observațiile cu privire la cele de mai sus în termen de două luni de la primirea prezentei scrisori.

După examinarea acestor observații sau dacă nu se transmite nicio observație în termenul stabilit, Comisia își rezervă dreptul de a emite, dacă este cazul, avizul motivat prevăzut la același articol.

Cu deosebită considerație,

Pentru Comisie,
Karmenu VELLA
Membru al Comisiei

COPIE LEGALIZATĂ
Pentru Secretarul General,

Jordi AYET PUIGARNAU
Director Grefă
COMISIA EUROPEANĂ